REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner., Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. Publicărĭ maĭ dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 banĭ

GAZETA TRANSILVANIEI.

„GAZETA" iese în fie-care di
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șese lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor.
N-riĭ de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-riĭ de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-niĭ colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Têrgul Inuluĭ Nr. 30. etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe treĭ lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

(Numĕr de Duminecă 50.)

DE LA INSTITUTUL PEDAG.-TEOL. ... ARAD

Nr. 270.—Anul LXVIII. Brașov, Vinerĭ 9 (22) Decemvrie. 1905.

Consciența rea.

(*a*) Sunt prin comitatele românescĭ ținuturĭ, unde poțĭ sĕ umbli ale de maĭ multe poște, fără sĕ întâlnescĭ un suflet de Ungur, afară de puținiĭ deregătorĭ de pe la judecătoriĭ séu de pe la căile ferate.

Din pĕcate aceștĭ deregătorĭ pușĭ a sĕ-șĭ facă slujba în interesul poporuluĭ, din sudórea căruia sunt plătițĭ, nu se pórtă față cu poporul totdéuna cu bunăvoința și dragostea, care ar trebui sĕ împodobéscă pe orĭ ce deregător. Mulțĭ sufer de bóla îngâmfăriĭ, credĕnd despre sine, că sunt ómenĭ maĭ alesĭ decât alțĭ muritorĭ și că poporul în mijlocul căruia trăiesc, nu e pentru altceva în lumea acésta, decât sĕ fie disprețuit, batjocurit și bruscat. El, funcționarul, este trimis în mijlocul Românilor, sĕ îndeplinéscă o misiune patriotică, sĕ învețe pe popor a vorbi în limba statuluĭ, fără de care, după mintea luĭ nebulósă, nu esistă fericire pe pămênt.

Nicĭ unul din aceștĭ deregătorĭ nu șĭ-a ajuns până acuma scopul, pentru care se credea trimis; nicăirĭ Românii n'au învĕțat de dragul deregătorilor limba unguréscă, și aniĭ și decile de anĭ se macină încetul cu încetul în noianul vecĭniciei. Deregătorii se mută și eĭ la cele vecĭnice și-s înlocuițĭ de alțiĭ, dér poporul tot popor rĕmâne, îșĭ vorbesce ca și maĭ nainte limba pe care a apucat'o de la moșĭ-strămoșĭ și trăiesce în datinele părinților. Vorba ceea: „Apa trece, pietrile rĕmân".

Un scop însĕ, la care deregătorii nu țintesc, îl ajung fără sĕ vrea. Incetul cu încetul poporul începe a-i considera ca un fel de pacoste trimisă pe capul lor, cine scie pentru ce pĕcate. Iĭ sufere, pentru-că n'are ce face, stă cu eĭ de vorbă, când n'are încotro, dér în colo pe cât se póte, nu vré sĕ aibă cu eĭ nicĭ în clin, nicĭ în mânec. Credința poporuluĭ este tare, că răbdarea luĭ va fi încununată odată cu împlinirea dorinței, și în cele din urmă îi va fi dat sĕ aibă deregătorĭ, carĭ îi vor pricepe limba și vor fi maĭ omenoșĭ la vorbe și fapte.

Ca orĭ-ce faptă nesocotită, așa și purtarea arogantă a deregătorilor, provócă la anumite prilegiurĭ un fel de mustrare de conscientă. Cantonierul de la calea ferată, care se credea atotputernic, și șeful de gară, care e în stare sĕ insulte ómenĭ venerabilĭ, décă nu cer pe baniĭ lor biletul în limba maghiară — vine vremea, când îșĭ dice: „Mĕi omule, óre pentru purtarea ta trufașă, nu va veni vremea sĕ-țĭ céră Româniĭ ăștia socotélă? Tu eștĭ cam de pripas pe aicĭ printre eĭ, ce o sĕ te facĭ, décă te-ar înhăța într'o di."

Așa a început sĕ-l mustre consciința pe un învĕțător de la școla de stat din Câmpenĭ, care ședĕnd la un pahar de vin, cu Ungurĭ și cu Românĭ împreună, i-s'a părut, că unul dintre Românĭ șĭ-a căscat gura maĭ largă, decât i-ar fi îngăduit unuĭ contribuabil nemaghiar — și a dat numaĭ decât alarma în foile din Clușiŭ, că Româniĭ au de gând sĕ măcelăréscă pe Ungurĭ. Și apoĭ faima cresce, și pe *când a ajuns* la Budapesta — se vorbia deja, că tóte satele ungurescĭ, carĭ *nu* sunt în munțiĭ apusenĭ, — au fost aprinse.

Un șef de gară de prin Hunedóră, de sigur mustrat și el de conscienta faptelor sale, a cerut telegrafic asistență de gendarmĭ, căcĭ luĭ e témă sĕ umble pe linie, nu cumva sĕ-l omóre Româniĭ.

In comitatul Coșocneĭ, solgăbiraele dau raport viceșpanuluĭ, că domnilor din părțile rĕsăritene ale comitatuluĭ li-e frică rĕu de Românĭ, decĭ viceșpanul sĕ trimită gendarmĭ și husarĭ, pentru-ca domniĭ sĕ-șĭ pótă mânca cârnațiĭ de Crăciun în tihnă.

Uneĭ foĭ maghiare din Brașov i-s'a nălucit, că în gara din acest oraș au sosit transporturĭ de puscĭ și munițiĭ din România, și nu suntem sigurĭ, décă nu i-se va năzări mâne, că pe la Bran a sosit chiar un transport de tunurĭ.

Rĕu a făcut însĕ guvernul, că ascultând de glasul desperat al câtorva diregătorĭ mustrațĭ de conscienta rea, a ordonat în maĭ multe părțĭ trimiterea de gendarmĭ și soldațĭ. Poporul istovit de sarcinile grele, în preajma emigrăriĭ în alte meleagurĭ, blând și răbdător, e pĕcat sĕ fie năpăstuit și cu nouĕle sarcinĭ împreunate cu întreținerea armateĭ. E o slabă satisfacție, că guvernul s'a decis în cele din urmă a revoca armata de prin comune, când datoria luĭ ar fi fost a nu o trimite din capul loculuĭ.

Ér ca învĕțătură, deregătoriĭ sĕ priméscă sfatul, pe care noĭ de mult li-l'am dat: sĕ fie înainte de tóte deregătorĭ pușĭ în slujba poporuluĭ, sĕ se acomodeze luĭ, și sĕ-ĭ învețe limba. Vedem că acest sfat îl dă acum Ungurilor și un boier de-al lor, contele Teleki Arved din Alba-inferióră.

Atuncĭ póte vor fi scutițĭ în viitor de vedeniile conscienței rele.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Revista politică.

Brașov, 21 Decemvrie n.

S'a jucat și al patrulea act al tragi-comedieĭ parlamentare, ce s'a fost început la 17 Februarie, s'a continuat la 23 Iunie, apoĭ la 10 Octomvrie, ér acum în urmă la 19 Decemvrie. Actul al cincilea o sĕ-l vedem la 1 Martie 1906.

După o pausă de maĭ bine de treĭ lunĭ de dile, Marțĭ la 19 Dec. s'a deschis *dieta ungară*. Abia s'a deschis însĕ și *a fost din nou amânată* printr'un rescript prea înalt, *până la 1 Martie anul viitor*. Interesant, că persónele, carĭ jócă rolurile principale în acéstă tragi-comedie, nu s'au presentat nicĭ de astă-dată în fața publiculuĭ asistent. Ministrul președinte Fejervary și colegiĭ sĕĭ din cabinet nu s'au înfățișat la ședință, póte fiind-că nu voiau sĕ se expună din nou rîsetelor și batjocurilor celor din coalițiunea oposițională. I-a trimis însĕ Fejervary președinteluĭ Justh un plic cu o scrisóre în care se găsia un prea înalt rescript. Și în acest prea înalt rescript se spunea, că dieta se amână din nou până la 1 Martie 1906.

Indată după cetirea rescriptuluĭ de amânare, se anunță la cuvênt groful *Apponyi*, care vorbesce în numele partidelor din majoritate. El spune, că continuele amânărĭ ale dieteĭ sunt o negare pe față a constituțieĭ și o violare a legilor dela 67, carĭ nu spun altceva, decât că dieta póte fi amânată séu disolvată numaĭ atuncĭ, când după amânare séu disolvarea ea póte sĕ desbată în acelașĭ an budgetul pe anul viitor. Dieta, dise Apponyi, cu drept cuvênt ar puté sĕ pretindă revocarea amânăreĭ, dér nu o face, deórece prin „moderațiunea" eĭ vré sĕ dea o dovadă, că n'are de gând sĕ îngreuneze reluarea firuluĭ întrerupt al tratărilor între corónă și majoritate. Propune, decĭ, ca amânarea sĕ fie luată spre scire, dér sĕ se condamne procederea sfetnicilor corónei și sĕ se protesteze în contra aceea, ca din acéstă procedere (a dieteĭ) sĕ se tragă conclusiunĭ în viitor în paguba putereĭ obligătóre a legeĭ, orĭ în detrimentul drepturilor representanțeĭ naționale.

Acéstă procedere și atitudine a majorităților dietale, ca adecă sĕ ia spre scire rescriptul regal de amânare și totodată sĕ și protesteze contra amânăreĭ, se esplică prin faptul, că înainte de 19 Dec. s'a făcut din partea șefilor coalițieĭ tot ce s'a putut, ca pe de-o parte sĕ se ia conflictuluĭ cu coróna ascuțișul de maĭ înainte prin încercărĭ

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

O casă.

....Cum îțĭ spun și cum țĭ-am spus în scrisóre — mi-e greu sĕ-țĭ dau un sfat. — „Insóră-te" —dise apoĭ după puțină tăcere, dând din umerĭ.

— Așa-dér tot îmĭ daĭ un sfat — se grăbi Simion a dice.

— Nu te însura — dise Ștefan, dând din umerĭ și cătând în ochiĭ prietinuluĭ sĕu. Eu nu pot — urmă apoĭ hotarît — nu mĕ pricep, nu mĕ rabdă inima sĕ dau cuiva un asemenea sfat. Iți place! Asta o sciu — și dragostea e lucru mare, dér tocmaĭ asta e pricina, că nu pot sĕ-țĭ dau un sfat.

Simion căuta acuma curios în ochiĭ luĭ Ștefan, și pentru prima-dată vorbele luĭ îl puseră pe gândurĭ.

— Nu pot — înțelegĭ tu? — aicĭ nu încape judecată. Eu pentru mine sciu ce-aș face, pentru-că sciu hotărît că n'aș face nimic. Tu érășĭ veĭ scĭ ce sĕ facĭ — veĭ sci, pentru-că în cele din urmă aĭ sĕ facĭ intr'un fel.

— Nu sciu: nu înțelegĭ? — sărì Simion nedumerit — de aceea am venit la tine, pentru-că nu sciu ce sĕ fac. Mĕ sbat cu gândurile și nu mĕ pot hotărî nicĭ așa, nicĭ așa — maĭ cu sémă, fiind-că te vĕd pe tine așa nehotărît în vorbele tale. Eu nu înțeleg ce însemnéză asta: vorbescĭ tot în pilde. Séu că te-aĭ cumințit rĕu; de când nu te-am maĭ vĕdut — séu...

— Nu e nicĭ una, nicĭ alta — grăbì Ștefan ca sĕ scutéscă pe prietinul sĕu de maĭ multe deslușirĭ. Nu e, dragul meu. Eu sunt un biet meseriaș — un muncitor cu diua: eu nu pot sĕ vorbesc în pilde. Érășĭ, ca sĕ-țĭ vorbesc numaĭ de pe urma celor învĕțate și pătimite de mine, e greu, dragul meu, mi-e greu — și sciu că mult nu țĭ-aș puté folosi. E lumea, e omenirea asta în așa fel croită, că trecĕnd prin ea, tare greu îțĭ este sĕ scapĭ fără sĕ te rănéscă.

„Eu am avut casă... am avut tovarăș — o scĭĭ — și tare greu îmĭ vine sĕ te deslușesc, pentru-ce acuma nu maĭ am... dér pentru ca sĕ mĕ scutescĭ de orĭ-ce sfat... sĕ țĭ-o spun.

„După ce te-am lăsat, nu sciu câte clase veĭ maĭ fi făcut în liceu, dér eu, după cincĭ anĭ, făcusem școla de meseriĭ și armata.

„Eram ca o fată mare. Ah, ce suflet era în mine! — diceam că lumea e a mea și-mĭ făceam cele maĭ frumóse nădejdĭ pentru viitor.

„Munciam din greu, ca și astădĭ — dér nu sciam de obosélă. Eram aședat, cumpătat și econom. Aveam tot ce-mĭ trebuia... dér, asta nu te interesézá pe tine...

„Și în starea asta în care mĕ aflam: mulțumit de mine însumĭ, iubit de patronul fabriceĭ, de toțĭ șefiĭ meĭ, de toțĭ tovarășiĭ de lucru, Simióne, de toțĭ... Scĭ — când mĕ vedeau, îmĭ rîdeau de departe — și sincerĭ, Simióne. Sincerĭ... ér în dos — Dómne feresce! — nicĭ o vorbă rea nu se spunea de mine... Ei... uite, că ér îțĭ spun alte alea...

„Am cunoscut-o pe Elena" — aicĭ se oprì și parcă simția o mare greutate sĕ urmeze. „Adecă, ce-am cunoscut'o? am vĕdut'o! — cum póte că aĭ vĕdut'o și tu pe aceea, care țĭ-e dragă acuma ție...

„Am vĕdut'o" — urmă el maĭ domol, șoptind parcă; dér glasul luĭ încordat ap sa vorbele, dându-le un înțeles deosebit... un înțeles de zădărnicie și desnădejde: un înțeles de durere. „Am vĕdut-o n'aș maĭ fi vĕdut-o — și totușĭ îmĭ vine sĕ plâng, când mĕ gândesc la ea — la viața mea de atuncĭ și de-acum. Imĭ vine sĕ plâng... când mĕ gândesc la lumea asta...

„Eram băiat retras. Nu m'aĭ fi vĕdut pe mine în cârciumă, nu la chefurĭ cu alțiĭ — nu! Léfă aveam puțină: 20 de leĭ la sfîrșit de sĕptĕmână — dér aveam ce-mĭ trebue. In viața mea simplă îmĭ împăcam tóte trebuințele, și la orĭ-ce întîmplare, la mine puteaĭ găsi 20 de leĭ.

„Nu eșiam în lume — după-cum îțĭ spun. Nu-mĭ plăcea societatea ómenilor înzestrațĭ cu tot feliul de apucăturĭ și șiretlicurĭ. Odată însĕ m'am dus și eu la un bal.

„Era într'o sĕrbătóre, prin Iunie — sunt doĭ anĭ acuma — și acolo am vĕdut'o... dér numaĭ am vĕdut-o.

„După-ce am întrat în sală — retras, într'un colț, în sufletul meu — cercetam din ochĭ ómeniĭ și lucrurile... și după ce am zărit-o — nu sciu de ce și cum — ochiĭ meĭ stăruiră maĭ mult asupra chipuluĭ eĭ, și parcă din lăuntrul inimeĭ mi-se șoptea: „étă un prietin". Mĭ-am plimbat din nou ochiĭ prin tótă sala; dér când am ajuns la ea — și nu sciu ce mĕ făcea sĕ ajung cât maĭ în grabă — ér am rĕmas, și încă maĭ mult, cu ochiĭ asupra chipuluĭ eĭ frumos, cuminte și copilăresc. Așa căutătură nevinovată, așa privire curată, senină și dulce. Tu scĭĭ cum sunt femeile: ca gâștele — vorbesc, vorbesc și nu maĭ isprăvesc. Ea nu: — stătea tă-

nóuĕ de apropiere şi împăcare, ér de altă parte sĕ-şĭ pregătéscă un fel de punte de trecere dela posiţia extremă în care s'a aflat până acum, la o posiţie mai conciliantă, care sĕ ofere mai târdiu şi o basă de înţelegere cu Coróna.

Unul din momentele însemnate ale actului dela 19 Decemvrie, este fără îndoială *purtarea contelui Tisza şi a partidului sĕu.* După Apponyi a luat îndată cuvêntul Stefan Tisza şi a declarat, că deşi nu e de acord cu tóte punctele din proiectul de resoluţie presentat de Apponyi, totuşi *primesce şi el moţiunea de protestare* dimpreună cu întreg partidul sĕu.

La votare toţĭ deputaţii au primit proiectul de resoluţie presentat de contele Apponyi, afară de socialistul Mezöffy şi de vr'o 2—3 deputaţĭ progresiştĭ. *N'au votat* nicĭ deputaţii românĭ din clubul naţionalist nemaghiar. După cum anunţă „Magyar Tudositó", aceştĭ deputaţĭ au ţinut o consfătuire înainte de deschiderea şedinţei, hotărînd sĕ nu participe la votare, deórece după cetirea rescriptului regal, nu mai póte avé loc o discuţie. După vorbirea contelui Apponyi — spune oficiosul maghiar — deputaţii românĭ din clubul naţionalist au şi părăsit sala desbaterilor.

*

După tóte aceste ministrul preşedinte *Fejervary* a plecat şi a sosit erĭ, dimpreună cu secretarul sĕu, *la Viena.* Majestatea Sa l'a primit în audienţă la óra 2 d. a. După informaţiunea biuroului de pressă din Viena, bar. *Fejervary a presentat monarchului demisiunea întregului cabinet.* Monarchul şĭ-a reservat decisiunea pe mai târdiu.

*

Ministrul unguresc de interne *Kristoffg* a publicat *proiectul de lege despre votul universal*, dimpreună cu o motivare lungă şi cu date statistice. Opera se estinde pe 240 pagine. Se ḑicea, că guvernul va presenta acest proiect încă în şedinţa de la 19 Dec. Acésta însĕ, spre mai marea surprindere a socialiştilor, nu s'a făcut. Nu se scie, déca guvernul de bună voie a scăpat ocasia, orĭcă n'a primit autorisare prea înaltă pentru presentarea proiectului.

După proiectul, care conţine cu totul 12 paragrafĭ, alegĕtor dietal póte fi tot bărbatul, care a împlinit 24 anĭ, care e cetăţén ungar şi *scie scrie şi ceti.* Fie-care cerc electoral alege un deputat. Cercurile electorale se vor împărţi spre scopul votărei în cercurĭ mai micĭ de votare, fie-care oraş, comună mare şi notariat formând un astfel de cerc deosebit. Alegerea se face prin buletine de votare, direct şi secret. Póte vota orĭ-ce alegĕtor, care e luat în listă. Dreptul de vot se póte esercita numai în persónă. Ca cineva sĕ fie ales, trebue sĕ întrunéscă majoritatea voturilor. Décă nicĭ unul din candidaţĭ nu întrunesce majoritatea, are loc o votare nouă, între candidaţii carĭ au primit mai multe voturĭ. In cas de egalitate a voturilor, se decide prin sórte. Numĕrul deputaţilor dietalĭ rĕmâne cel de adĭ, cu mandat pe 5 anĭ. O lege deosebită va dispune asupra nouei arondărĭ a cercurilor electorale. Cei carĭ după legile de până acum au avut drept de vot, chiar déca nu sciu scrie şi ceti, vor esercita acest drept pe timp de dóuĕ sesiunĭ dietale dela întrarea în vigóre a legei. Cu esecutarea legei este însărcinat ministeriul.

*

Faimele şi născocirile rĕutăcióse despre *închipuita mişcare revoluţionară a Românilor* împotriva maghiarimei, s'au repetat în tot decursul sĕptĕmânei în colónele foilor şoviniste maghiare. Ele au fost desminţite şi date de gol chiar din partea unor autorităţĭ ungurescĭ, ca unele carĭ n'au nicĭ un temeiŭ şi ca un product al creerilor bolnavĭ ai cutăror corespondenţĭ maghiarĭ de prin provincie. Cu tóte aceste desminţirĭ, guvernul a dat ḑilele trecute un ordin prin care face atente autorităţile sĕ urmăréscă cu cea mai mare trezvie orĭ-ce mişcare ce s'ar observa printre Românĭ şi sĕ-i raporteze imediat. A mai dispus ministrul întărirea gendarmeriei şi chemarea de ajutor militar acolo, unde n'ar fi destui gendarmĭ. Apoi autorităţile politice din 11 comitate sĕ nu mai dea voie la-se ţină adunărĭ poporale. In urma acésta s'au şi trimis în mai multe localităţĭ soldaţĭ şi gendarmĭ, carĭ însĕ n'au nimic de isprăvit, Românii fiind pretutindenĭ pacinicĭ şi liniştiţĭ şi o mişcare a lor în contra Maghiarilor fiind o simplă şi ticălósă scornitură a unor corespondenţĭ becisnicĭ. „Magyarország" primesce din *Deva* o scire în care se arată, că mişcarea Românilor nicĭ pe departe n'a luat proporţiile descrise în ḑiare. In întreg comitatul Hunedórei e linişte deplină şi până acum nu s'a dat nicăirĭ de urma vre-unei mişcărĭ agitatorice.

*

Sĕptĕmâna trecută s'a continuat în *camera română* desbaterea asupra rĕspunsului la mesagiul tronului. Intre alţii au luat cuvêntul d-nii E. *Costinescu* şi N. *Filipescu*, foştĭ miniştri, carĭ au combătut politica guvernului conservator, învinuind guvernul de risipă, favoritism, chivernisélă rea şi altele. Ambii vorbitorĭ au criticat în deosebĭ aspru conversiunea financiară, încheiată de ministrul Tache Ionescu, care n'ar fi adus nicĭ un folos statului român, ci numai pagube marĭ.

A luat apoi cuvêntul ministrul Tache *Ionescu*, care într'un discurs mai lung a respins atacurile opoziţiei faţă de guvernul conservator şi a vorbit mai larg despre reformele financiare ale guvernului şi în deosebĭ despre conversiunea financiară, combătênd pe d-l Costinescu, care în critica sa adusă acestei reforme a presentat nisce calcule imposibile.

Sâmbătă camera a amânat discusiunea pe erĭ, Miercurĭ. In şedinţa de erĭ a vorbit d-l Marghiloman.

In şedinţa de Joi a *senatului* d-l *Disescu* a cerut ministrului Lahovary nisce deslușirĭ în cestiunea omorurilor sĕvîrşite de bandele grecescĭ contra Românilor din Macedonia. Ministrul Lahovary rĕspundênd a declarat, că guvernul român este ḑilnic informat despre atacurile Grecilor contra Românilor, pe care le aduce şi la cunoscinţa puterilor marĭ. Până când omorurile fraţilor nu vor înceta, a ḑis ministrul, nu vom fi amicĭ Grecilor. In cestiunea raporturilor între România şi Grecia nu s'a făcut nicĭ o schimbare. Rĕspunsul ministrului s'a luat la cunoscinţă.

*

Din Rusia sosesc érăşĭ scirĭ alarmante. In provinciile rusescĭ *Livlanda şi Curlanda a isbucnit revoluţia.* Bande numĕróse de revoluţionarĭ, carĭ cer despărţirea acestor provincii de Rusia şi recunóscerea republicei livlandeze, cutreeră ţinuturile provinciei jefuind, omorând şi incendiând tot ce le vine în cale. Ómenii fug îngroziţĭ şi trenurile de-abia sunt în stare sĕ cuprindă pe toţĭ, carĭ caută sĕ-şĭ salveze viéţa. Revoluţionarii au ocupat mai întâiŭ moşiile nobilimei, făcêndu-se stăpânĭ peste ele, apoi s'au îndreptat spre oraşele mai marĭ, precum Tuckum, Mitau, Lennewarden şi Riga, unde au avut loc ciocnirĭ sângeróse între revoluţionarĭ şi trupe.

După o telegramă mai nouă, în jurul oraşului Riga s'a dat o adevĕrată luptă între rĕsculaţi şi soldaţi. Trupele au suferit marĭ pierderĭ şi au trebuit sĕ se retragă. Rĕsculaţii au făcut prisonierĭ numeroşi soldaţi. In luptele din străḑile oraşului Tukum au căḑut 30 dragonĭ şi colonelul Müller. Rĕsculaţii trăgeau puşcăturĭ din ferestrile caselor. Revolta continuă şi din tóte părţile acestor provincii sosesc sciri despre jefuirĭ şi masacre îngrozitóre. Din Petersburg au plecat la faţa locului numeróse trupe.

Deputaţii românĭ la ministrul preşedinte Fejervary. »Budapesti Hirlap« de la 20 Decemvrie scrie următórele: Deputaţii de naţionalitate română I. *Russu-Şirianu*, Dr. I. *Suciu*, Dr. Stefan C. *Pop*, Dr. Aurel *Vlad*, Dr. N. *Comşa* şi Vasile *Damian* sub conducerea preşedintelui lor Dr. Teodor *Mihali* s'au presentat la ministrul preşedinte baronul *Fejervary*, ca sĕ protesteze contra învinuirilor, că Românii din Ardeal s'ar fi rĕsculat, séu s'ar pregăti de rĕscólă. Ministrul-preşedinte a primit deputaţiunea în palatul sĕu din Buda, fiind de faţă şi ministrul de interne *Kristoffy*, chemat telefonic la palatul ministrului preşedinte.

Dr. Teodor *Mihali* a expus, că svonurile falise au adus neplăcerĭ poporului român. El a declarat, că din ceea-ce s'a colportat despre revoluţia Românilor, nicĭ o literă nu este adevĕrat, despre ceea-ce dealtmintrea s'au convins şi autorităţile. Cu tóte acestea au împănat cu gendarmĭ şi soldaţĭ satele române, a căror populaţie se luptă şi dealtmintrea cu miseria cea mai mare. Mihali rógă pe ministrul preşedinte şi pe cel de interne, sĕ scótă armata şi gendarmeria din sate şi sĕ ordoneze procurorilor a porni cercetare împotriva acelor foi, carĭ, cu tot protestul energic al deputaţilor românĭ, şĭ-au continuat alarma despre revoluţia Românilor.

Atât ministrul preşedinte, cât şi ministrul de interne a primit bucuros cererea deputaţiunei şi au promis deputaţilor, că vor proceda după dorinţa lor, revocând în timpul cel mai scurt gendarmeria şi armata şi *împlinindu-le în tóta privinţa cererea.*

Ministrul preşedinte li-a adus totodată la cunoscinţă, că rugarea lor telegrafică adresată Majestăţii Sale, a înaintat'o la locul cel mai competent. Deputaţii românĭ au primit cu mare mulţumire rĕspunsul ministrului preşedinte.

---

cută, cu privirea ei galeşă pierdută în mulţimea ce forfotea neastîmpĕrată prin sală. Mătuşe-sa sta alăturĭ de ea.

„Nu sciu de ce am iubit în viéţa mea aşa de mult orfaniĭ — şi când am aflat, Simióne, că-i orfană, simţiam, nu sciu cum o bucurie, vĕḑênd că mi-se légă inima de o fiinţă fără sprijin în lumea asta.

„Eu nu sciu cum or fi alţii — dér ţĭ spun pe sufletul meu, că mĕ simţiam fórte încurcat în séra aceea. Aş fi voit sĕ sciu atuncĭ în grabă, că cine-i, a cui e şi cum o chiamă — şi asta era uşor, căcĭ tinerii, pe le balurĭ, numai aşa ceva vorbesc — dér, ferit-a sfântul: n'aş fi avut curagiul sĕ-l întreb pe unul pentru lumea asta... dér veḑĭ că ér am început sĕ-ţĭ spun lucrurĭ fără rost.

— Spune, te rog! Spune! — ḑise Simion, apucându-i mâna.

— N'am îndrăsnit nicĭ măcar sĕ o chem la un vals: ***n'am îndrăznit.*** Mĕ creḑĭ tu? Nu eram bun dansator, cum nu sunt nicĭ astăḑĭ. Am jucat cu alte fete necunoscute, — dér cu ea nu!... Aveam credinţa, aveam presimţirea, că tótă lumea mĭ-a gâcit simţĕmêntul şi-mĭ părea că toţĭ ochiĭ mĕ urmăresc. Nu i-am vorbit o vorbă, nicĭ numele nu i-l'am putut afla.. Din ochĭ însĕ n'o slăbiam şi ea ades căuta lung spre mine. Şi din ochĭ inimile nóstre se înţelegeau — cel puţin aşa mĭ-a părut mie. Am plecat acasă turburat — şi în liniştea casei mele mĕ frămêntam cu gândurile şi-mĭ venea sĕ plâng de nĕcaz...

„Aşa, dragă!...

„Asta era... când era asta?... în Iunie — ţĭ-am spus. La douĕ sĕptĕmânĭ, aşa din întîmplare, o întîlnesc într'o Duminecă diminéţa — căcĭ în ḑilele de lucru eu intram în atelier, ca şi aḑi la 6 diminéţa— o întîlnesc pe stradă... şi de aci înainte aprópe în fie-care séră o vedeam trecênd spre casă. Lucra la un atelier de croitorie.

„Dér în sfîrşit am cunoscut-o la o petrecere de vară... Asta era în August — şi pe la începutul lunei Octomvrie noi eram luaţĭ.

„Ce sĕ-ţĭ mai spun — casă ca a nóstră nu mai era în mahala... Pace, bună înţelegere... şi dragoste. Aşa de mult ţineam unul la altul!... Când o vedeam, par-că'mĭ vedeam sufletul!

„Un suflet blând, îndurător: nu mĕ mai săturam privind-o şi îndrăgostind-o.

„Imĭ dedeam séma une-orĭ, că nu mai sunt om în tótă firea: îi apucam capul între palme, o sărutam ca un nebun — îmĭ venia sĕ plâng şi sĕ rîḑ de bucurie, şi ades ne podidea lacrămile, ca pe nisce copii speriaţĭ. Uite, par-că o vĕḑ cum se uita lung la mine, gata sĕ zîmbéscă... Aşa am trăit noi câteva sĕptĕmânĭ — dér ca sĕ fii mulţumit în căsnicie, se vede că nu e destul sĕ ai dragoste în casă. „Ţĭ-am spus, că înainte de a o lua, ea trăia cu o mătuşe a ei.

„Greu o duceam. Ea, la atelier, agonisia ce agonisia — tu scii ce póte câştiga o fată la atelier: 30 de lei — ér bătrâna, acasă cu spălatul.

„Neputinciósă — vai de ea — făcea şi ea aprópe nimic. Cu mobila Linei — atâta a avut şi ea — puteai sĕ mobilezĭ douĕ odăi. Am închiriat în mahala, într'o stradă lăturalnică, pe cât s'a putut mai aprópe de atelierul meu — douĕ odăiţe. Trăiam câteşi trei. Am dus o viéţă tihnită, cât am dus; dér într'o bună diminéţă se îmbolnăvesce bătrâna — şi bolesce şi bolesce; şi apoi grije şi cheltuială.

„Tóte se împlineau acum din munca braţelor mele. Lina nu se mai putea ţine de croitorie, căcĭ nimenea nu-i da, odată ce nu se putea ţine cu tot dinadinsul de meserie.

„Pe lângă astea apoi mĕ apăsa şi o datorie de 300 lei — banĭ împrumutaţĭ pentru nuntă. Acum mĭ-am deschis şi eu ochiĭ; acum am vĕḑut şi eu ce e viéţa.

„Cu 80 lei ce-i agoniseam eu într'o lună, nu se puteau împlini tóte. Bătrâna bolia, bolia rĕu; ér eu cheltuiam, cheltuiam de unde n'aveam — şi n'aveam altceva de făcut, căcĭ pe nime în lumea asta nu mai avea bătrâna, şi ea o crescuse pe fată. „La noi în casă însĕ nu mai era veselie... Ne iubiam, ne iubeam, dar pare-că eram vorbiţĭ, eram înţeleşĭ sĕ nu ni-o mai spunem, sĕ nu ne mai bucurăm de ea.

„Când şi când căuta sĕ mĕ înveseléscă, sĕ mĕ îmbuneze cu câte o desmierdare — cum e femeia — şi atuncĭ fugeam cu gândul câteva lunĭ în urmă şi ceva mĕ îndemna sĕ mĕ bucur de căutătura şi îmbărbătarea ei nevinovată; dér nevoile şi tóte cele dimprejur apăsau atât de greu pe sufletul meu — că mĕ făcusem ursuz şi de multe orĭ, plecând la lucru, o lăsam tristă; se întrista mai mult de tăcerea, de rĕcéla mea, decât din causa bolnavului din casă.

„Treĭ lunĭ de ḑile am avut grija bătrânei — un bolnav neputincios.

„Asta e începutul căsniciei mele, Simióne, că sfîrşitul — slavă Domnului — e şi mai frumos.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SCIRILE DILEI.

— 21 Decemvrie n.

»Un vagon de arme și muniţiunĭ sechestrate în gara din Brașov.« Cât de lipsițĭ de conscienţă sunt unii jurnaliștĭ maghiarĭ în iscodirea svonurilor revoluționare pe socotéla Românilor, se vede din scirea publicată de diarul »Brassoi Lapok«, care în numĕrul de erĭ scriea, ca despre un lucru positiv, că în gara din Brașov s'a sechestrat un vagon de pusci și muniţiunĭ. Aceste erau — dice numita fóie — împachetate în cosciugurĭ, ér trimiţĕtorul era indicat: »Liga naţională română« — Am făcut întrebare prin telefon la redacţia numitului diar și nĭ-a rĕspuns, că »redacţia n'are scire oficială și că de acuma va cerceta, sĕ vadă, ce este adevĕrat«. Atuncĭ ne-am adresat direct prin telefon la biuroul gării și ni-s'a rĕspuns, că acolo nu sciu nimica de vagonul cu arme. »Brassoi Lapok« își desminte adĭ scirea de erĭ, spunĕnd că a primit'o târdiu și n'a avut timp sĕ o controleze. Prea bine, atuncĭ nu trebuia sĕ o publice ca scire positivă, și într'o cestiune atât de gravă trebuia sĕ se informeze întâiŭ și numai după aceea sĕ alarmeze lumea. Nu e lucru corect, ca o fóie, care are legăturĭ permanente cu tóte autoritățile, fiind organ guvernamental, sĕ lanseze asemenea svonurĭ într'un timp când armata și gendarmii s'au mobilisat deja în unele comitate din Ardeal și când din comitatul Hunedórei vine scirea, că au fost arestațĭ numĕroșĭ preoțĭ și inteligențĭ românĭ, pe basa unor denunțărĭ false.

Atentatul contra inspectorului școlar Lazar Duma. In »Scrisórea din Bucuresci«, apărută în numĕrul de erĭ al »Gazetei«, corespondentul nostru ni-a comunicat, că un individ grec a tras mai multe glónțe de revolver asupra inspectorului general al școlelor române din Macedonia, d-l Lazar Duma, care se afla într'un restaurant din Salonic, rănindu-l greu. Despre acest atentat se comunică din Salonic următórele amĕnunte: D-l Duma ședea la masă în restaurant, împreună cu consulul general român din Salonic d-l Georgescu și încă cu un prietin. Deodată se ivi în ușa restaurantului un necunoscut, care trase unul după altul 3 glónțe spre masa unde ședeau Românii mai sus amintițĭ. Glónțele au nimerit numai pe d-l Duma, pe când ceilalțĭ au rĕmas neatinșĭ. Atentatorul, un grec, a fost imediat arestat împreună cu un soț al sĕu, amestecat în acest atentat. Ministrul român la Constantinopol d-l Lahovary a cerut imediat Porții pedepsirea celor vinovațĭ și luarea de mĕsurĭ severe față de atentatele ce se sĕvêrșesc de un timp încóce contra Românilor.

»Dreptatea«. Dilele aceste a apărut în Brașov o a doua fóie românéscă sĕptĕmânală cu numele »Dreptatea«, fóie culturală, socială economică, care șĭ-a pus ca țintă de a apĕra interesele bisericei și ale școlei aicĭ în Brașov, precum și orĭ unde în metropolia română ortodoxă, și a combate aspru, dér în mod demn, relele de tot felul ce s'au încuibat în biserică și școlă, orĭ de unde ar proveni ele și orĭ unde s'ar arăta. Proprietar și editor este d-l Simion Theodor comerciant, și redactor responsabil d-l G. Drăghiciŭ. Ținta ce șĭ-a pus'o noua fóie e mare și frumósă și îi urăm succes în urmărirea ei.

Donațiunĭ generóse. Pentru masa studenților românĭ din Brașov au întrat dela d-l Stefan *Crișan* învĕțător în Teiuș *20 cor.*, ér dela Beniamin *Iancu* stud. în cl. II comerc. rom. Brașov *2 cor.* D-l advocat Dr. Nicolae *Mănoiu* (Brașov) a donat *50 cor.* pentru fondul școlarilor bolnavĭ și sĕracĭ dela școlele centrale rom. gr. or. din Brașov. Priméscă generoșii donatorĭ cele mai căldurόse mulțămite. — *Direcțiunea școlelor medii gr. or. române.*

Necrolog. Din comuna Draxineștĭ (com. Caraș-Severin) ni-se scrie, că *Simion Gavriloni* fost codrén reg. i. p. și epitrop al sfintei bisericĭ din acea comună, a încetat din viéță acolo în 7 Decemvrie a c. în etate de 77 anĭ și în al 50-lea an al fericitei sale căsătorii. Inmormêntarea s'a făcut Sâmbătă în 9 Decemvrie n. luând parte numĕroșĭ poporenĭ din comuna Draxinescĭ, cât și din comunele învecinate și un numĕr mare de prietinĭ și cunoscuțĭ din apropiere și depărtare. Prohodul a fost oficiat de către preoții Simeon Lugoșan din Furdia, N. Furdui din Zold și Ion Nagu din Gladna-română, ér cântările funebrale au fost esecutate de numĕroșĭ învĕțătorĭ. La finea prohodului părintele Ioan Nagu a rostit o cuvêntare pătrundĕtóre, descriind viéța și faptele frumóse ale rĕposatului, care s'a distins cât a trăit prin inima sa nobilă și bună față de aședĕmintele sfintei bisericĭ și față de deaprópele sĕu. Incă în viață fiind a lăsat sĕ se picteze pe cheltuielile sale biserica din Draxinescĭ, a dăruit tot bisericei, pămênturĭ în preț de 600 cor. și a cumpĕrat clopote pentru biserică. Pe reposatul în Domnul îl jelesc soția sa Ana, fiiul sĕu adoptiv Ioan Francescu și soția Maria n. Gerescu, cât și fiul lor Ioan.

Odihnéscă în pace!

Darurĭ pentru biserică și școlă. In decursul acestui an s'au făcut următórele donațiunĭ pentru *biserica gr. cat. din Șomoștelnic*: S'a cumpĕrat un potir cu cupă de argint, disc, steluță, lingurită și lance, tóte în preț de 84 coróne. Vasele sunt consacrate de Esc. Sa Metropolitul Dr. Victor Mihalyi și procurate de M. O. Domn Aurel C. Domșa, cărora li-se aduce cele mai profunde și sincere mulțămite. La procurarea s. vase au contribuit următorii credincioșĭ: d-l Sonu Pop Florian cu dómna, d-l Sofroniu N. Oprea cu stim. dómna, Șofron Danciu câte 10 coróne; Saveta Pop 5 cor., Onica Pop 4 cor. 40 banĭ; Maria Hancu, Lina Șerban, Lina Ghira, Onu Costea, Maria Pop, Magdalina Cerghizar, Samfira Zogorian, Teodor Frâncu, Saveta Danciu, N. N. câte 2 cor.; Sinefta Costea, Lina Rus Anica Moldovan, Anisia Pop, Filon Zogorian I. Petru, Constantin Frâncu, Saveta Frâncu, Netti Frâncu, Crucița Muntean, Anica Avram, Filion Zogorian câte 1 cor.; N. N. 11 cor. 20 b.; Anania Frâncu 1 cor. 20 b.: Simion Pal și Ana Dragomir câte 60 b. D-na Carolina Pop mărit. Popoviciŭ din Mediaș a dăruit un tip de sticlă roșietică a Prea Curatei Vergure Maria în preț de 6 cor. 50 b. și d-l Niculița Costea 12 cor. Dumnedeu sĕ le rĕsplătéscă faptele creștinescĭ, din darurile sale cele avute și cerescĭ!! Șomoștelnic, la 18 Decemvrie 1905. *Petru Cristea*, preot gr. cat.

— Domnul Aurel *Nicolescu*, comerciant în *Tulgheș*, a binevoit a dărui pentru școla nóstră gr. cat. mai multe recvisite de învĕțămênt, și anume: tabelele de părete pentru cetitul român și maghiar 48 bucățĭ; 100 bucățĭ caete pentru desemn, 170 caete pentru caligrafie, apoi mai multe condee, stilurĭ și ceruse, spre a-se distribui între elevĭ, ér pentru biblioteca poporală, ce s'a înființat anul trecut la stăruința și prin concursul d-sale, a binevoit a procura și dărui 55 cărțĭ acomodate pentru tinerime și poporul nostru. Pentru acéstă binefacere și viul interes, ce-l manifestéză în totdéuna față de instituțiunile nóstre culturale, i-se aduce și pe acéstă cale mulțămită sinceră. *I. Hurubean*, înv.

Jubileul jidovilor americanĭ. Din Newyork se depeșéză, că jidovii au serbat aniversarea a 150-a, de când primul jidov șĭ-a pus piciorul pe pământ american. La serbare au fost și câțĭ-va creștinĭ, nu tocmai mulțĭ însĕ, căcĭ în America nu-i prea iubesc pe jidovĭ. Diarul »Alkotmany« scriind despre acest jubileu și despre numĕrul puțin al creștinilor, ce au luat parte observă: »Nicĭ nu e de priceput, de ce adecă sĕ serbeze și sĕ se bucure un om cu mintea întrégă, când un jidov îșĭ pune undeva piciorul. De așa ceva numai întrista se póte omul«.

Un porc mâncat de lupĭ. Duminecă nóptea spre Lunĭ, a năpădit în comuna Tătârlana (com. Târnava-mică), o haită de lupĭ. Intrând în curtea unui om a dat înaintea cotețului de un porc gras — pe care a căpĕtat sĕptĕmâna trecută 110 cor. — și până s'au trezit ómeniĭ de urletele cânilor, porcul era mâncat.

Mândria mamelor este copilul sănĕtos și care se desvóltă bine. Ca sĕ pótă ajunge la scopul acesta, sĕ dea copilului în vreme de érnă neîntrerupt untură de a lui Zoltan, care este fórte nutritóre, ușor de mistuit și fără miros. O sticlă 2 coróne în farmacia producentului Bela Zoltan în Budapesta și în farmacii.

Statistica dreptului electoral.

Dilele aceste a apărut o broșură al cărei autor d. *Racz* Gyula (același care a arătat în ce hal teribil a ajuns în Ungaria mica proprietate) se ocupă cu cestiunea *„Cum sĕ fie în practică dreptul electoral“*. Dăm aci o parte din datele statistice ale autorului.

Parlament de classă.

Autorul arată, că din cei 1.048 976 alegătorĭ ai Ungariei, de fapt numai 970 841 sunt alegĕtori supușĭ ungarĭ. După sistemul electoral actual, alegĕtorii sunt împărțițĭ în trei curii. Prima Curie o forméză classa cu avere, care dă 82% a numĕrului total al alegĕtorilor. A doua Curie, „micul cetățean“, cum îl numesce autorul, dă 13.1%. A treia Curie o forméză muncitorii cu 4·9%.

Poporațiunea de parte bărbătéscă trecută peste 20 de anĭ de etate numĕră în Ungaria 4,322·960. Din acésta, după clasificarea de mai sus, primei Curii aparțin 1,37·000, adecă 31·7% a poporațiunei, și totușĭ aceste 31·7% dau 82% din numĕrul total al alegĕtorilor. Acéstă singură cifră dovedesce *caracterul de classă al parlamentului* ungar, de óre-ce e clar, că classa cu avere, care forméză abia 1/3 parte a locuitorilor țĕrii, alege așa dicĕnd singură pe membrii camerei legislative.

A dóua Curie, „micul cetățean“, numĕră 774.492 bărbațĭ, adecă 17·9% a poporațiunei. Din aceștĭ 774,492 ómenĭ au drept de alegere numai 127.1(2, pe când din cei 1,370,060 cu avere, aleg 796.628.

Numĕrul Curiei a treia, muncitorimea, este de 2,179.408, adecă 50·4% din întréga poporațiune bărbătéscă. Din aceștia nicĭ jumĕtate, adecă 4·9% nu sunt representațĭ, căcĭ din aceștĭ 2,179·408 ómenĭ numai 48·111 au drept de vot.

Ce ar fi — déeă s'ar reduce censul?

Este o altă parte interesantă din statistica d. Racz, în care se fac combinațiunĭ pe basa diferitelor modalitățĭ ale reformei:

1. *Cens de proprietate de pămênt.* Décă ar fi alegĕtorĭ toțĭ aceia, carĭ posed cel puțin un jugĕr de pămênt, numĕrul alegĕtorilor ar fi 1,378 800. Din aceștia numai 552 403 sunt Maghiarĭ, adecă 40·1% maghiarĭ, 59·9% naționalitățĭ.

2. *C'un cens de 20 coróne*, numĕrul alegĕtorilor ar fi 1,044.841, din carĭ 56% maghiarĭ. Nu s'ar schimba, decĭ, situația de adĭ.

3. *Pe basa unui cens de 10 cor.* ar fi 2.014,000 alegĕtorĭ, din carĭ numai 49·9% maghiarĭ, restul de 50·1% naționalitățĭ, — adecă majoritatea.

4. *Pe basa unui cens de 8 cor.* ar fi 1,359.823 alegĕtorĭ, din carĭ 57·5% maghiarĭ. Situația abia déeă s'ar schimba.

5. *Pe basa unui cens de 6 cor.* ar fi alegĕtorĭ 1,682.840, din carĭ Maghiarĭ 55·9%. Muncitorimea n'ar căpĕta nicĭ așa în mod însemnat dreptul de vot, și parlamentul ar rĕmâné tot parlament de classă.

6. *Cel mai favorabil sistem de cens* combinat pe basa ocupațiunei, proprietății de pămênt și a censului după dare, ar da 2,365.398 voturĭ, din carĭ numai 53·1% ar fi voturĭ maghiare.

7. *Sistemul legat de cunóscerea scrierei și cetirei maghiare* ar da 2,274.295 voturĭ, din carĭ 60·1% *maghiare*. Numĕrul voturilor naționalităților ar scădé cu câteva mii după acest sistem. „Sistemul acesta decĭ, ar arunca naționalitățile în revoluțiune“.

8. *Dreptul electoral nelimitat* cu etatea 20 anĭ ar da 4,322.960 votanțĭ. Din aceștia 2.248 160 (52·3%) maghiarĭ, 2,074.798 (47·7%) naționalitățĭ. Majoritatea maghiarimei 173, 372. Ceea-ce ar însemna, că în parlament ar fi 213 Maghiarĭ, și 200 representanțĭ ai naționalităților.

9. *Dreptul electoral nelimitat* cu etatea de 24 anĭ, ar da 3.895.541 votanțĭ. Din aceștia 2,015.445 (51·7%) maghiarĭ, — și mai nefavorabil pentru maghiarime.

„Pe bĕtrâna a luat-o Dumnedeu și am rĕmas singurĭ cu sĕrăcia nóstră. Eram dator vêndut Imprumutasem în timpul bólei de icĭ și de colo de pe la prietenĭ 200 lei; la băcănie érășĭ aveam o datorie frumósă. Sci — mĕ trăgeau în tóte părțile și-mĭ venia sĕ nebunesc, când mĕ gândiam că din ceea-ce câștigam într'o lună, nimic nu puteam sĕ dau în datorie. Au așteptat creditorii o lună, au așteptat douĕ și — prieten, neprieten — au cerut patronului sĕ-mĭ oprésca din léfă.

„Era o di... o séră în care eu nu mai eram în tóte mințile. Nu mai sciam încotro s'o apuc — și spre casă nu mĕ îndemna inima s'o iau. Eram desnădăjduit: gândurile mai mult mi-le plângeam Tremura și plângea sufletu 'n mine de amărăciune. Am luat-o așa pe o stradă. fără sĕ-mĭ dau sémă. și târdiu am înțeles, că umblu năuc, umblu zăpăcit. Mĕ simțiam așa de strein și de pierdut — și nicĭ o nădejde n'aveam sĕ mĕ mai vĕd odată ușurat. Am nimerit târdiu acasă Ea mi-a ieșit în drum, tot veselă și cu ochiĭ par'că întrebătorĭ. Voia sĕ mĕ întrebe de ce am întârdiat, dér când m'a vĕdut abătut, n'a mai dis nimic. In séra aceea sciu că n'am mâncat. Mâncarea era pe masă. M'a chemat: — „Nu mănânc“. Tu sci cum sunt copiiĭ, ce repede trec ei de la rîs la plâns Chipul ei de-odată se întristă. Sta alăturĭ de masă pe scaun, cu mânile încrucișate pe piept, și se uita din când în când la mine naiv și rugător-mâhnită. Ar fi avut, póte, cuvinte atât de frumóse ca sĕ mĕ róge, sĕ mĕ 'nduplece sĕ stau alăturĭ de ea — dér nu îndrăsnia.

— „Hai Ștefane! — dise ea în sfirșit, luându-și curagiŭ — hai frate, lasă întristarea, că numai rĕu îțĭ face!

— Lasă-mĕ, femeie, că nu mănânc! — și stăpânit de trudă, cum eram, am căutat cu mânie în ochiĭ ei, carĭ începură sĕ clipéscă. Șĭ-a înecat un oftat și a tăcut,

„Nicĭ-odată *femeie* în viața mea nu i-am dis; aveam tot-déuna vorbe mai dulcĭ mai blânde. Iĭ căduse greu acest cuvênt, dér eu nicĭ că băgam în sémă. Stam pe scaun lângă pat, cu cotul rĕzĕmat în perină. Mĕ munciau gândurile — adecă ce mĕ munciau?... eram desnădăjduit.

Se ridică încet de la masă și-ĭ simt mâna ușor pe umĕr. Sta așa; a stat nu sciu cât, fără sĕ-șĭ deslege limba. M'am întors spre ea, cătându-i aspru și întrebător în ochii umedĭ.

— Ștefane, hai, dragĭ, la masă! De ce eștĭ trist! — și glasul îi tremura.

Eu am prins'o de braț și am împins'o ușor, cum ai înlătura un lucru, care îțĭ stă în cale. I-a cădut atât de greu, că a început a plânge ca un copil. Nu dicea nimic, dér plângea mereu.

Eram așa de tulburat — și nu sciu ce putere m'a ridicat și m'a dus fără voia mea lângă ea și i-am spus cu bunătate, că nu mi-e fóme, dér ea nu încetă din plâns.

I-am vîrît mâna sub frunte și i-am ridicat capul de pe masă. Și l'a lăsat purtat de mâna mea și s'a domolit din plâns.

Am căutat în fața ei scăldată în lacrĕmĭ. O priviam aprins și nebun, par'că aș fi vrut sĕ scriu în ochiĭ ei tótă durerea și deșnădejdea sufletului meu. I-am lipit fruntea de obrazul meu și mĭ venia acum mie sĕ plâng.

(Va urma.) **Romulus Cioflec.**

Cei mai numeroși profesori și medici îl prescriu dilnic
Sirolin
contra morburilor de plumânĭ, catar, tuse măgăréscă, scrofule și influență.
delaturéză: tusa, flegma, asudorea de nópte.
Se vĕ ferițĭ de imitație, de aceea sĕ se céră: *Pachetarea originală „Roche.“*
„Roche“
Se capĕtă cu prescriere medicală în farmacii. Sticla 4 cor.
F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel Helveția (Schweitz).

10. *Dreptul de vot al celor ce sciu scrie și ceti în limba maternă*, cu etatea de 24 ani (planul lui Kristoffy) ar da un numĕr de votanți de 2,621.894, din carĭ 1,608.770 Maghiari, adecă *61·4%*.

11. *Dreptul de vot al celor ce sciu scrie și ceti în limba maternă*, cu etate de 20 de ani (tot planul lui Kristoffy) ar da 2,964.207 votanți, din carĭ 1,320.410 (61·5%) maghiari.

Proiectul guvernului conține unul din aceste două sisteme din urmă.

Concertul N. Corfescu.

Séra de Sf. *Nicolae* (19 Decemvrie a. c.) a fost o sĕră triumfală pentru baritonul dramatic d-l Nicolae *Corfescu*. »Gurmanții musicali« ai Brașovului, audind de succesul audițiunei ținute de d-l Corfescu sĕptĕmâna trecută în sala gimnasiului săsesc, și-au dat întâlnire Marți séra în sala Redutei spre a asista la concertul anunțat, și putem dice, că de mult n'a debutat vr'un artist în orașul nostru care sĕ fi secerat atâtea aplause sincere dela un public de elită compus din crema inteligenței celor trei naționalități. Succesul material n'a fost, ce e drept, la înălțimea celui moral, din causa că d-l Corfescu a venit în timpul cel mai nepotrivit, sĕptĕmâna Crăciunului la apuseni și ziua de Sf. Nicolae la Români. Cei dintâiŭ angajați cu punga la darurile de Crăciun, ér ceștialalți invitați pe la mesele onomastice ale numĕroșilor Nicolai. In privința materială, dór de și-a scos cheltuelile și un profit prea neînsemnat pe de-asupra. Când e vorba de Brașov însĕ, succesul moral este lucrul principal, căcĭ un public în privința artistică mai exigent ca aicĭ mai rar credem sĕ esiste undeva. Și dĕcă criticii musicalĭ de aicĭ îi vor fi dat patenta celebrității, d-l Corfescu póte fi sigur că are în posesiunea sa un passe-partout, care îi va asigura o primire cu brațele deschise în tóte părțile.

Și ce spun ziarele Brașovene? In numĕrul de adĭ atât »Kronstädter Zeitung«, cât și »Brassói Hirlap« și »Brassói Lapok« scriu câte o colónă întrĕgă aducênd concertantului elogiile cele mai marĭ pentru frumusețea vocei și predarea escelentă a programului. N'ar trebui, de cât sĕ reproducem în traducere aprecierile acestor ziare, pentru a arăta că étă cum scriu ziarele germane și maghiare despre un artist român. Ne-am mirat mai ales de recensentul lui »Kr. Ztg.«, care nu numai că este un pricepĕtor profund în ale musicei, dér este și un strașnic și aspru critic. De astădată însĕ și-a lăsat la o parte și dênsul asprimea și nu scrie de cât laude entusiaste.

D-l Corfescu nu ne era cunoscut mai nainte, de cât din nume. A cântat cu opera italiană la Bucurescĭ, a dat concerte în tóte orașele României, a fost la Odesa, Chișineu, Sofia, Belgrad, Budapesta (unde a concertat cu deosebit succes în casina magnaților), a fost la Cluș, Blași, Șimleu, Bicsad, Seinĭ, Sighetul-Maramureșului, ér Bistrițenii și Șomcutenii vor ținé mult timp în minte pe lângă concertele date acolo și Cheruvicul și Priceasna cântate cu adevĕrată evlavie de d. Corfescu în spațiósele lor biserici.

Pe tot locul a umblat, numai la Brașov n'a venit până acuma. Nu e de mirat decĭ că mulți credeau: De, o fi și artă, dér o fi și multă reclamă în celea ce sĕ scriu despre Corfescu, dér ia sĕ-l audim și sĕ-l judecăm și noi! Și l'am audit și judecat și judecata nóstră nu póte sĕ fie de cât laudă și mărire.

Scriitorul acestor rênduri, mulți cântăreți a audit, nicĭ la unul însĕ n'a observat acea ușurință și curățenie cu care scóte d. e. în marele prolog din opera »Pagliacci« (Leoncavallo) în italienesce pe —»...*al pari di voi*“ cu un *As* superior, de par'că audĭ un clopoțel de argint, sĕu în marea arie din opera *„Ernani“* (Verdi), când în urma unei cadențe magistrale, terminĕ cu acelaș *As* cristalin. Pe de altă parte în »*Erlkönig*« de Schubert am putut admira un *E* de jos (mi) de o frumusețĕ înduioșătóre.

D-l Corfescu a cântat în séra de 19 Decemvrie în 4 limbĭ: nemțesce, franțuzesce, italienesce, ungurésce, cu căldură și dramatism ireproșabil, partide grele din opere celebre și cântece, tóte retribuite cu aplause admirative, dér nicĭ într'o limbă n'a putut sĕ ne misce inimele și sĕ ne estasieze, ca în limba românéscă. *„Doina Ciobanului“* a lui Iacob *Mureșianu*, un compositor în interpretarea căruia Corfescu și-a pus tótă căldura inimei, a produs un adevĕrat extas. Compositorul deși Brașoveanu de origine, atât de rar este audit la noi și se póte felicita, că »Doina« lui audită pentru prima óră în sala »Redutei« a găsit un interpret atât de escelent. Aplausele nu voiau sĕ înceteze, așa că d. Corfescu ne-a mai cântat în afară de program și »Doina din Bihor« tot de d-l Mureșianu. — Nicĭ d. *Dima*, care a fost de față, nu va fi avut prilegiu a-și vedea interpretat »Mugur mugurel« al sĕu de un cântăreț atât de escelent, cum era concertantul. Și aicĭ a fost nevoit a repeta și a mai da pe de-asupra și »Mândro unde înserezĭ« de O. Spirescu.

In aria stelei din opera »Tannhäuser«, concertantul ni-a făcut surprisa de a-o cânta românesce, ér finețа musicală francesă în recitativul și aria din »Herodiada« lui Massenet, acel crescendo și descrescendo savurat, au fost neîntrecute.

Fără cea mai mică obosélă d. Corfescu și-a absolvat programul cu cavatina lui »Figaro« din Barbierul de Sevilla (Rossini), deși în partea II. a programului avuse bucățile cele mai grele, ca marea arie din opera »La coupe du roi de Thulé« (Eugène Diaz) și marea arie din opera »Ernani« (Verdi). Chiar și cântecile ungurescĭ »Eltörött a hegedüm« (Dankó) și »Lehullott az őszi rozsa levele« (Kun) încă au fost cu mult sentiment și temperament cântate, deși concertantul nu cunósce limba. Acésta din urmă au fost repetată, ceea-ce a făcut o deosebită plăcere mai ales publicului maghiar, printre carĭ se afla și d-l fișpan Székely cu dómna.

Directorul de musică d. Rudolf *Lassel* artist recunoscut, de astă-dată a acompaniat cu deosebită căldură, impresionat visibil de talentul și desĕvârșirea artistică a d-lui Corfescu.

La a doua venire a d-lui Corfescu la Brașov, ceea-ce dorim sĕ fie cât mai curênd, sperăm că și succesul material va fi mai bun de cât de astă-dată, ér în turneul, ce are de gând a-l întreprinde în Transilvania, dorim sĕ fie primit pretutindenea cu brațele deschise. *(ap.)*

Premiile Nobel.

Am publicat și noi numele acelor bărbați ai sciinței, carĭ au fost împărtășiți anul acesta în premiile fundațiunei Nobel (câte 138.000 coróne).

Se scie, că inginerul svedian *Nobel* a fost acela, care a inventat dinamita, prin care invenție s'a introdus în lume un element explosiv de o putere distrugătóre enormă, mult superióră puterii prafului de pușcă. Miliónele câștigate de acel inginer pe urma invenției sale, au fost lăsate de inventatorul dinamitei ca fundațiune, din ale cărei procente sĕ fie împărtășiți bărbații cei mai distinși, carĭ au produs pe terenul scientific și literar cele mai eminente servicii omenirii. O fundațiune așa dicênd ispășitóre acésta!

Intre premiații din acest an se află și *Filip Lenard* din Kiel, care a descoperit rațele Katode, o descoperire epocală în sciințele fisicale, care a pus basele unei nouĕ sciințe și pe urma căreia a descoperit și Röntgen rațele numite după numele lui.

Filip Lenard este născut la Pojun și foile maghiare îi publică portretul, revendicând gloria profesorului german pentru națiunea maghiară. Étă ce scrie „Vasárnapi Ujság“:

„Intreg progresul omenirei începênd dela căderea Romei și până în ziua de astădĭ se póte exprima prin numele a vr'o 100 de genii. Aceste genii, începând dela *Rogerius Baco* și până la *Marconi*, au fost descoperitorii a tot, ce a dat nouă hrană cugetării omenescĭ, fructificând mințile, făcând viața mai frumósă și potențând forțele omului în lupta ce o pórtă cu natura — pentru viață.... Fără munca acestor vr'o 100 bărbați, omenirea și astădĭ ar fi în stadiul, unde a fost pe vremea când călărețiĭ lui Atilla cutrierau Europa dela un colț la altul.... Și între acești 100 de bărbați, spre nespusa nóstră durere *inzadar căutăm vr'un Maghiar*. Nicĭ *Galilei*, nicĭ *Newton*, nicĭ *Cartesius*, nicĭ *Kant* n'au avut ca patrie țéra sfântului Stefan.„

Revista ungurésca citéză apoi câțiva savanți maghiarĭ, din timpul mai nou, despre carĭ dice, că și-au înscris numele în registrul marilor descoperitorĭ, așa *Bólyai* János, care a pus geometria pe basse nouĕ, *Irinyi* József, care a inventat chibriturile, *Iedlik* Anyos, care a construit prima mașină electrică, *Semmelveis*, care a biruit febra lehmelor, *König* Gyula, care a lărgit cadrele matematicei superióre, *Apathy* Istvan, care a pus pe basse nouĕ sciința despre nervĭ. In sfîrșit acum vine și Filip *Lenard*....

Nu cercetăm, dĕcă numele acestor savanți (învățați) maghiarĭ pot sĕ fie puse alăturea de Newton, Galilei etc. Trebue sĕ ne exprimăm însĕ îndoiala, dĕcă numele *Semmelveis*, *König*, *Jedlik* și *Abt* de *Apathy* ar fi tocmai o dovadă a tesei exprimate de „V. U.“ prin următórele cuvinte: „Rassa maghiară are talent pronunțat pentru sciințele naturale“ (A magyar fajnak a természettudományokhoz határozatt talentuma van). Despre *Irinyi*, inventatorul chibriturilor, se scie, că a fost frate cu mama d-lui Iosif *Vulcan*, prin urmare nicĭ el nu aparținea rassei maghiare. Lĭ-ar rĕmâné póte Bolyai.... Și Lenard?... Étă ce scrie o revistă maghiară *„A Hét“* despre Filip Lenard:

„Filip Lenard a fost anul acesta unul din aceia, carĭ au obținut premiul Nobel. Firesce este Maghiar. Dór și despre Stössel s'a dovedit, că e jidov. *Și* de la Lenard se revarsă lumina asupra patriei nóstre, deși nu s'a născut în *Pozsony*, ci în *Pressburg* și în viéța lui n'a sciut ungurésce, nicĭ odată nu s'a apropiat de sfera concepțiilor maghiare, nicĭ odată n'a căpătat nimica dela noi, și nicĭ nouĕ nu ni-a dat nimica. Dér astădĭ, când pentru rațele X. i-se dă lui premiul Nobel, firesce venim noi sĕ ne batem peptul. Este maghiar nenea Filip, cum a fost maghiar Francisc *Liszt*, care ni-a tăgăduit cântecele poporale, cum a fost Barnai, Sonnenthal, Lenau și Petőfi. Toți suntem maghiarĭ. Chiar și Szobotics, generalul rusesc încă e maghiar — nu fiind-că s'a născut în Bacska din tată și mamă sêrbĭ, ci fiind-că acuma a fost numit guvernor al Turkestanului. Imposibil sĕ nu cadă de pe arborele jirului internațional al lui Nobel și la noi câteva ghinde. Și fiind-că imposibilitatea acésta s'a întêmplat, și nicĭ Kautz, nicĭ Heinrich, nicĭ Pauer n'au căpătat premiul Nobel, așa-dĕr — Lenard trebue sĕ fie maghiar.

Dĕcă bietul Nobel n'ar fi tocmai acuma ocupat cu aceea, ca sĕ se întórcă cât de mai multe-orĭ în mormênt, de sigur ar duce dinamită în mijlocul pământului, și ar arunca în aer premiile Nobel.

Adunare de învățători.

De pe Târnava mică, Dec. 1905.

Despărțământul *„Bia Dicio-sân-Mărtin“* aparținĕtor Reuniunei învățătorilor uniți din Archidiecesa“ de Alba-Iulia și Făgăraș, s'a ținut conferința de tómnă în *Tăunĭ* la 9 Dec. a. c.

Acéstă comună românéscă harnică e situată în partea de sud a comit. Târnava-mică. E o comună curat românéscă. Are cam 180 familiĭ. Audisem deja, că poporul din acéstă comună, e un popor harnic, iubitor de muncă și doritor de a învĕța. Acum m'am convins întru adevĕr, că așa este.

Conform programului, pe la 8 óre s'a început serviciul divin, fiind celebrat de mult iubitul nostru protopop Iosif Lita și de bunul părinte local Ioan Trifu Cântările le-a esecutat corul învățătoresc. La serviciul divin au luat parte toți școlariĭ și aprópe întreg poporul. Am observat unul fie care din cei streinĭ, că acest popor e un popor religios și moral, ceea-ce s'a putut ceti de pe fețele tuturor în decursul s. liturgiĭ. Se vede, că au un bun și harnic părinte sufletesc în persóna d-lui Ioan *Trifu*, care își scie conduce cu înțelepciune turma.

După serviciul divin a ținut o cuvêntare frumósă d-l protopop Iosif *Lita*. Apoi cu toțiĭ ne-am dus în localul școlei, unde a ținut prelegere practică, colegul Ioan Busoiu despre „adaugere“ cu cl. III-a.

Lipsind d-l președinte George Săbău, d-l protopop Iosif Lita propune de președinte ad hoc, pe colegul D. Todoran. Acesta nu primesce și rógă ca sĕ priméscă acéstă sarcină d-l prot. I. Lita. Adunarea primesce cu unanimitate și d-l prot. în urale de sĕ trăiéscă își ocupă locul presidențial.

Urmézĭ apelul nominal din care se constată, că *din 20 membrii ordinari* sunt presenți 13. *Din tractul Biei 12, din tractul D. Sân-Mărtinului 1* și anume: M. O. Iosif *Lita*, membru fundator, care ca și în trecut, așa și de astă-dată ne-a onorat cu presența. Nu pot sĕ nu spun și la acest loc, că acestui bărbat i-se cuvine multă laudă și recunoscință din partea învĕțătorilor, fiind că nu-și pregetă a merge la tótе adunările învĕțătorescĭ, luând parte activă și dând îndrumărĭ bune celor carĭ mult îl iubesc.

Dintre învĕțătorĭ au fost presenți următorii: Dum. Todoran (Căpâlna-inf.), Em. Oros (Betlen-sân-miclăuș), I. Ignat (Spini), I. Bărbat (Sâncel), I. Busoiu (Tăunĭ), C. Frâncu (Crăciunelul-de-sus), Nic. Bărbat (Feisa), P. Andrea (Alecuș), Porfi. Pop (Bia), B. Popa (Șaroș), Zah. Macaveiu (Tătârlana) și I. Velicea (Făget.)

Ca óspeți ne-au onorat cu presența On. d-n Ioan Trifu parochul local, Ioan Mihaiu ped. abs. și peste 50 poporeni.

Ca oficianți noi se aleg: Ioan *Ignat*, președinte, Nicolae *Bărbat*, cassar, Petru *Suciu*, notar, Zaharie *Macaveiu*, bibliotecar.

Disertațiune a ținut Petru Andrea despre „Vinars sĕu rachiu“, fiind ascultat cu viu interes de poporul present. Tema a fost bine lucrată, ér disertantelui i-se votézĭ mulțămită protocolară.

Raportul cassarului și al bibliotecarului s'a găsit în bună ordine și s'au luat spre scire.

Pentru adunarea generală se aleg: Teodor Pănăzan și Ioan Bărbat, învățătorĭ (Sâncel), ér pentru comitetul central se alege înv. Petru Andrea (din Alecus).

Locul pentru ținerea adunărei de primăvară s'a statorit în Boziaș, unde va avé sĕ țină prelegere practică înv. local, G. Săbău, ér ca disertant se anunță învĕț. Zah. Macaveiu.

După ce s'au făcut și s'au primit mai multe propuneri de interes, preș. Ioan Ignat prin o cuvêntare frumósă mulțumind tuturor pentru zelul cu care au conlucrat în acéstă adunare, declară ședința închisă. Apoi colegul I. Busoiu ne-a invitat l'a masă, unde s'au ținut mai multe toaste. In fine părintele I. Trifu prin toastul ce l'a ținut pentru învĕțătorĭ, ne invită cu drag la d-sa acasă, unde ne-a tractat fórte bine. Din acésta încă s'a putut vedea, că este un om, care prețuesce mult pe învĕțătorĭ.

La revedere iubiți colegĭ în Boziaș!

Z.

Act de mulțămită.

Neptênd mulțămi în parte tuturor acelor stimate persóne, carĭ au binevoit a-mĭ adresa cuvinte de mângĕere în adênca mea durere, causată prin mórtea iubitului meu soț *Nicolae Bârsan*, sĕu carĭ n'au pregetat a-i da rĕposatului ultima onóre, petrecêndu-l până la mormênt, le rog sĕ priméscă pe acéstă cale adênc simțita mea mulțămită. In deosebi esprim recunoscința mea și a întregei mele familiĭ, Onor. corp învĕțătoresc de la școlele centrale române din loc pentru sentimentele de colegialitate dovedite față de rĕposatul atât în cursul îndelungatelor sale suferințe, cât și la înmormêntarea sa, precum și corului Reuniunei române de cântărĭ, care a înălțat așa de mult serviciul funebru prin pătrunzĕtórele sale melodiĭ.

Brașov, 6 Decemvrie v. 1905.

Reveica N. Bârsan n. Găitan,
vĕduvă de învĕțător.

Reuniunea

învĕțătorilor români uniți din Archidiecesă.

XLVI.

De lângă Mureș, Nov. 1905.

In raportul comitetului central înaintat pe anul 1904/5 adunăriĭ generale ținute în Blașiŭ în 8—9 Noemvrie a. c., se dice, cumcă în 14 Decemvrie anul trecut nr.-rul 32/904, biroul central pe basa autorisăriĭ primite din partea adunăriĭ generale, s'a rugat de consistorul archiepiscopesc, ca acela sĕ dea parochilor și învĕțătorilor ordin, cumcă în timpul acesta de grea încercare, sĕ evite neînțelegerile, împlinindu-și fie-care obligămintele împreunate cu oficiul sĕu; parochiĭ sĕ țină regulat órele de religiune și catechisație, senatele școlastice parochiale și protopopescĭ districtuale sĕ-și îndeplinéscă datorința față cu școla poporală, îngrijindu-se, ca până în 15 August a fie-cărui an, școlele și

Babeș-Bolyai University Library Cluj

alele de învĕţămênt sĕ fie văruite, curăţite şi provĕdute cu recuisite necesare; a ofiiciile protopopescĭ sĕ fie îndatorate raporta în detail despre activitatea seatelor; în fine, ca pentru controlarea învĕţămêntului din şcólele primare elemenare, sĕ se trimită din centru comisar dinre asesorii consistorialĭ şi profesori.

La representaţiunea acésta a birouui central Prea Veneratului Consistor archiepiscopesc cu ordinul sĕu din 7 Februarie a. c. nr.-ul 36, a decis, că pentru vitarea neînţelegerilor dintre parochi şi învĕţătorĭ e de prisos sĕ se dea ordin nou, lupă ce în tóte casurile, ce i-se comunică, une la regulă pe cel greşit; asemenea u-i lipsă sĕ se dea parochilor şi senatelor şcolastice ordine generale, ca sĕ-şi îndeplinéscă datorinţele, după ce regulamenul scolastic prescrie parochilor, ca directorĭ şcolarĭ, precum şi senatelor şcolastice arochiale şi protopopescĭ, ce au de făcut. Cestiunea comisarilor în rescriptul acesta onsistorial n'a fost atinsă.

Cestiunea acésta importantă pentru aintarea învĕţămêntului nostru poporal, atins-o în precuvêntarea sa frumósă şi lust. Sa d-l episcop al Lugoşului Dr. Vaile Hossu, ţinută în 22 Octomvrie a. c. a deschiderea festivă a adunăriĭ învĕţătorilor din ţinutul Lugoşului, dicênd între ltele următórele:

Spiritul disciplinei, al ordinei şi al aritătiĭ recere, ca atuncĭ când învĕţătoriĭ poporalĭ pretind ascultare şi ordine de la leviĭ lor, mai întâiŭ ei înşişĭ sĕ observe spiritul de disciplină, de ordine şi de caritate, fiind cu supunere promptă, spontană veselă faţă de superiorii lor. In deosebi amintit în discursul sĕu archieresc disorlinele regretabile, ce se ivesc alocurea înre parochi, ca directorĭ şcolarĭ şi învĕţătorĭ, Nimic nu póte fi mai dăunător pentru ineresele învĕţământului nostru, nimic mai contradicĕtor caracterului preoţesc şi învĕţătoresc, nimic mai demoralisător pentu părinţĭ şi şcolarĭ, decât certele dintre arochi şi învĕţătorĭ. Unde sunt asemenea neînţelegerĭ, acolo causa şcolară şi a învĕţământului e perdută. Şi cine sufere? Sufere o comună întrégă, cu tóte că dênsa u nimica nu şi-a meritat pedépsa grózică ce a ajuns-o.

Episcopul dise mai departe, că nu cércă după causele şi motivele unor astfel de neînţelegerĭ. Acestea variază din as în cas. Sigur este numai atâta, că în tóte casurile lipsesce orĭ de o parte, orĭ le alta, orĭ de ambe părţĭ caritatea creşină, fără de care nu numai convieţuirea arochului cu învĕţătorul, dér peste tot convieţuirea ómenilor din societatea creşinéscă, se preface în fiare sĕlbatice.

Nu cunosc referinţele şcolare mai de aprópe din diecesa Lugoşului, dér atâta sciu, cum-că décă archiereul diecesan a aflat de lipsă a esprima în cestiunea acésta gravă cele enumerate, necruţând nicĭ o parte litigantă, trebue sĕ se ivéscă şi acolo casurĭ sporadice, unde parochiĭ nicĭ ca catecheţĭ, nicĭ ca directorĭ şcolarĭ, nu-şi îndeplinesc chemarea lor în mĕsură recerută; cu atât mai vêrtos am avea noi din archidiecesă lipsă deo disciplină mai severă, aplicată în contra tuturor, carĭ nu-şi îndeplinesc obligământul împreunat cu oficiul. Prea veneratul consistor archiepiscopesc în rescriptul sĕu amintit, anume dice, că pentru evitarea neînţelegerilor dintre parochi şi învĕţătorĭ nu află de lipsă sĕ dea ordin nou, după ce în tóte casurile, ce i-se comunică, aduce la ordine pe cel greşit. Noi nu avem alt for mai competent, ca biroul şi comitetul central, carĭ din firea lucrului au chemarea lor de a-ne ocroti, unde ni-se causéză vre o nedreptate, între carĭ cea mai mare este, cum-că în fórte multe locurĭ nu parochiĭ, ci noi trébue sĕ ţinem catechisaţia; decĭ, ca sĕ satisfacem ordinului consistorial, comitetul şi biroul central nominativ sĕ arete acestea localităţĭ forului suprem şcolastic archidiecesan, care, ca un părinte demn, va face ordine, căcĭ décă vre-un învĕţător îşi negligă oficiul, forurile competente în cercetare disciplinară îl silesc la îndeplinirea datorinţei sale.

Mureşanul.

Bibliografie.

O ideie bună a avut Editura *W. Krafft* din Sibiiu de a edita cărţĭ ilustrate în chromotiple. cu text pentu copii de la 3—7 anĭ, şi mai cu sémă fórte practice pentru învĕţământul intuitiv al anilor primĭ de şcólă, înlesnind copiilor învĕţarea mai uşóră a cetirei pe care şi-o pot însuşi jucându-se. Aceste cărţĭ sunt următórele:

„Multe de tóte“ cu micĭ ilustraţii şi text explicativ, 6 foi format 8⁰ mare cu învălitóre drăgălaşe, Cor —·80 banĭ. *„Animale domestice“* cuprinzênd o serie de animale cu artă esecutate, format 4⁰, 8 foi cu table tarĭ cor. 1·50 banĭ. *„Din grădina zoologică“*, cu cele mai însemnate animale sĕlbatice, format 4⁰, 8 foi table tarĭ, cor. 1 50 banĭ.

Ab. C. pentru fete şi băieţĭ *„Alfabetul“*, *„Abecedarul copiilor“*, *„Moşia“*, tóte patru cu text esplicativ, construcţii, proverbe şi cuvinte în format 4⁰ cu câte 8 foi, cor. 1·40 banĭ.

„Cele 10 pisicuţe“, *„Cele 6 lebede“*, cuprind două basme cu ilustraţii fórte drăgălaşe după gustul copiilor şi cu un text ce le deştéptă viu interesul lor mai cu sémă la cei mai mărişorĭ. Formatul 4⁰ cu 8 foi cor. 1·40.

Tóte aceste cărţĭ ilustrate se pot procura şi la Librăria *A. Mureşianu*, adăugêndu-se 20 banĭ porto. Sunt fórte potrivite şi ca dar de Crăciun.

„Călindarul Plugarului“.

In editura Tipografiei A. Mureşianu, Braşov, a apărut **Călindarul Plugarului pe anul comun 1906.**

„Călindarul Plugarului“ este de rîndul acesta mai bogat atât ca estensiune, cât şi ca conţinut. Primirea bună ce a avut'o şi până acum acest calendar în tóte păturile poporului nostru, este o dovadă, că împlinesce un scop frumos şi folositor prin nisuinţa de a da, în afară de partea strict calendaristică, multe şi frumóse cunoscinţe din sfera economiei casnice şi de câmp, din sfera culturii animalelor, şi plantelor diferite, şi poveţe instructive. An de an *„Călindarul Plugarului“* a urmat acest sistem, îngrijind, firesce, şi de partea literară şi distractivă.

Anul acesta *„Călindarul Plugarului“* cuprinde, cum am dis, în afară de partea calendaristică (cele 12 lunĭ ale anului), diferite îndrumărĭ şi însemnărĭ privitóre la taxele postale pentru telegrame şi epistole, taxele pentru pachete şi pentru porttarif după greutate; regulele ce sunt de observat; despre timbru, compotinţe şi taxe pe documente etc. etc. Publică apoi calindarul lista târgurilor din Ardeal, Bănat, Ţéra ungurésca şi Bucovina, după datele oficiale din nou îndreptate şi publicate de ministeriul ung. de comerciŭ. Numele localităţilor sunt aranjate atât după alfabet, cât şi după lunile din an.

Partea *economică* bine îngrijită, are următórele articole: Cultura grâului; Importanţa şi folosul pomăritului; Apĕrarea animalelor şi pomilor; Ingrijirea şi gunoirea fênaţelor; Oţetul; Bólele porcului; Păsunatul vitelor; Crescerea şi cultura cailor; Ouĕle şi întrebuinţarea lor; Vin de vişine.

In partea *literară*: „Plugarii“ şi „Oltul“, poesii de mult apreciatul nostru poet tînĕr Octavian Goga; o prea frumósă „Poveste a suferinţei“, de Röder, trad. de A. Paul; o drăgălaşe, poesie „Ghiocelul“ de Ecaterina Pitiş; „Omenĭ isteţi“, o hazlie povestire, din colecţia de poveştĭ populare a regretatului I. P. Reteganul.

Urmézĕ 4 ilustraţiunĭ, representând pe Togo, Rosdestwenski, Linevicĭ şi Oku, comandanţi pe uscat şi pe mare în rĕsboiul ruso-japones, cu o scurtă însemnare asupra activităţii lor în acel rĕsboiŭ.

Se publică apoi Poveţe instructive, Glume şi Diverse.

Cei-ce doresc a avé acest calendar în casa şi pe masa lor, se grăbéscă a şi-l procura dela librăria şi tipografia A. Mureşianu, Braşov. Un esemplar costă numai 40 banĭ (filerĭ) plus porto postal de 10 bauĭ. La comande sĕ se indice esact localitatea şi posta ultimă.

Abonaţilor diarului nostru, carĭ voesc sĕ aibă acest Călindar, li-se va trimite cu preţul de **40 banĭ franco.**

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 21 Decemvrie. Biroul telegrafic ungar anunţă, ca fapt positiv, că în audienţa de erĭ ministrul preşedinte Fejervary a presentat Majestăţii Sale demisiunea întregului cabinet. Majestatea Sa şi-a reservat decisiunea asupra demisiunei, care se dice că stă în legătură cu protestul de erĭ al camerei deputaţilor şi magnaţilor. Guvernul Fejervary va rĕmâné în fruntea afacerilor până când se va decide asupra cestiunei unui guvern coaliţionist.

Budapesta, 21 Decemvrie. Majestatea Sa a declarat, că în actuala situaţie politică nu póte sĕ priméscă dimisia cabinetului. Coróna s'ar învoi la schimbarea cabinetului numai în cas, décă ar puté urma un cabinet parlamentar din sînul majorităţii. Situaţia este considerată în cercurile coaliţioniste ca desolată. — Ministrul de interne va suspenda ţilele acestea pe funcţionarii renitenţĭ din 26 comitate, înlocuindu-i cu alţii.

Berlin, 20 Decemvrie. Lucrătorii din Moscva au declarat greva generală. Tramvaele electrice nu mai circulă.

Londra, 21 Dec. Printr'un ordin al guvernului engles, 3 bastimente de rĕsboiŭ au fost dirigiate din portul Kux spre marea Baltică. — Se mai telegrafiéză, că 2 crucişătóre francese încă au fost trimise spre Riga.

Berlin, 21 Decemvrie. „Kölnische Ztg.“ primesce din Şanghai scirea, că Chinesii au vulnerat mai mulţĭ europenĭ şi au molestat şi insultat pe consulii Germaniei şi Angliei. Trupele internaţionale au intervenit. Toţi europenii s'au înarmat. Edificiile publice şi birourile telegrafice sunt ocupate de garde militare.

Intre pocăiţi.*)

Sân-Mihaiul deşert.

Mergeam la târgul de téră, ce s'a ţinut la Huedin în 17 Aprilie a. c. In 16 Aprilie sosiĭ în Chechiş (Ketesd) o comună ungurésca lângă Huedin şi mi-am cerut sălaş peste nópte de la un ungur de acolo. Mi-ám aşedat vitele, şi poftit fiind, am întrat în casă. Stăpânul casei şi încă cu un strĕin cinau, şi dându-le binete, mĕ poftesc sĕ cuprind loc. Mĕ aşed pe un scaun şi ascult poveştile lor. Strĕinul întrébă pe o fetiţă de 6—7 anĭ, că şi ea e pocăită? Fetiţa rĕspunde, că ea nu e pocăită. Streinul îi dice însĕ: „Trebue sĕ fi pocăită, că cel ce se pocăesce se mântuesce“. Strĕinul se vedea om de rênd, avea mustaţă resucită, se purta ras şi cu o cămaşă de pânză grósă asemenea muncitorilor de rênd. Il întreb, firesce în limba ungurésca: „D-ta eştĭ póte pocăit?“ Da, îmĭ rĕspunse el. „Şi de unde eştĭ?“ „De la Orade, dér acum locuesc în Huedin“, îmĭ rĕspunse el. Auţisem eu, că pocăiţiĭ au popă la Orade, decĭ îl întreb: „Nu cum-va D-ta eştĭ predicatorul pocăiţilor?“ „Da, eu sunt, tocmai vrem sĕ mergem cu fratele“, arătând pe stăpânul casei, „la casa de rugăciune. De ai voie, poftesce şi vină şi D-ta că e iertat orĭ şi cui sĕ vină şi sĕ asculte. Tocmai acum vom sluji sf. cuminecătură, adecă vom găti cina Domnului (Urvacsora).“ Eu doritor fiind sĕ vĕd cultul lor, le făgăduesc, că mĕ voiŭ duce, cu atât mai vêrtos, că mi-a spus, că e numai peste drum, în vecinĭ, casa lor de rugăciune. Am mers împreună cu „popa pocăiţilor“ şi cu stăpânul casei, care încă era pocăit, dér femeia lui şi pruncĭ nu erau. Era cam pe la 7 césurĭ séra. Intrăm în o casă de rênd a unui ungur pocăit. Acolo în jurul unei mese erau 10—11 fraţĭ pocăiţĭ, ér către uşă 7—8 femei; toţi erau ungurĭ afară de unul, care era Român, pocăit şi el. Când întru, le dau bunăséra în limba ungurésca. Spun, că eu sunt învĕţătorul român din Sân-Mihaiu-deşert şi că poftit fiind, am venit sĕ le vĕd datinele de rugăciune. Cu mare bucurie mĕ primesc şi-mĭ dau loc sĕ şed, ér „popa“ pocăiţilor se aşédă în fruntea mesei lângă cantor, căruia pe ungurese îi dic „tanitó“. Acesta încă era un ţĕran de rênd. Toţi erau îmbrăcaţĭ în vestminte curate. Unul aduce într'aceea o scândură lungă şi o pune lângă masă, ca sĕ pótă şedea toţi „fraţii“. Pe masa învălită cu faţă curată era o cantă cu vin, un pahar şi un tăier cu 2—3 fălii de pâne, acoperite tóte cu o ştergură albă. Pe părenĭ erau două inscripţii ungurescĭ, de-mĭ aduc bine aminte, una suna aşa: „Cine crede se mântuesce“. Mai erau apoi acătate pe părenĭ mai multe tăiere colorate, cum e datina la ungurii din jurul Huedinului.

In drépta de la mine mai erau o mulţime de Romînĭ de ai noştri de pe satele din jur, carĭ mergênd la târg la Huedin au rĕmas peste nópte în comuna acésta. Mai erau spre uşă şi câţi-va ungurĭ din loc, ca ascultătorĭ şi privitorĭ. Eu întreb pe un Român de ai noştri, care era mai aprópe de mine, că de unde e? Imĭ rĕspunde, că e din Rĕstolţ. Mĕ întrébă, că ce părere am eu despre aceştia? Ii rĕspund în şóptă, că aceştia vreau sĕ depărteze poporul de la aşedămintele sale religióse, de biserică, cruce, preot şi datinĭ strămoşescĭ, ca ei sĕ pótă pescui în tulbure. — Aşa va fi ţeu, îmĭ dice omul.

Intr'aceea Românul din Fildul-de jos, făcut şi el pocăit, se întórce către Romînii târgarĭ şi-ĭ îndémnă sĕ se facă şi ei pocăiţĭ, căcĭ în chipul ásta se vor lăsa de pĕcate, de beutură, de înjurăturĭ ş. a. Mĕ uit lung la el. Mi-s'a părut om slab, ce o dovedea atât îmbrăcămintea, cât şi înfăţoşarea. De altcum om tînĕr de 27—30 de anĭ. Il întreb de unde e? Imĭ spune, că e din Fildul-de-jos. Il mai întreb de sunt acolo Romînĭ pocăiţi? El îmĭ rĕspunde: „Până acuma nu mai sunt alţiĭ, numai eu, dér se vor mai spori“.

Intre acestea se începe slujba pentru rugăciunĭ. Cantorul lor se scólă, deschide o carte numită „Szion énekei“ şi le spune pocăiţilor în o ungurésca ţĕrĕnéscă cântarea ce o vor cânta.

Au început sĕ cânte cu toţiĭ, „tanitaul“ în picióre, ér ceilalţi şedênd. Care de care îmĭ întindea şi mie câte o carte de a lor, pe carĭ le aveau în mai multe esemplare. Intr'o vreme mĕ trezii cu patru cărţi în mână. Una era „Psalmii“, alta „Cântările Sionului“, „Noul Testament“ tóte unguresci, şi a patra carte era „Cântările Sionului“ scrisă românesce, pe care mi-o dete Românul pocăit din Fildul-de jos.

Cantorul într'aceea cetia înainte, ceilalţi îl ascultau şi apoi cântau cu toţiĭ după el. Popa pocăiţilor séu predicatorul dice unuia dintre pocăiţi, ca sĕ spună Românilor ce erau de faţă, că îndată vor cânta şi românesce. Şi după ce au mai cântat vre o 3—4 ştrofe, s'au apucat sĕ cânte şi românesce.

„Tanitaul“ cetia înainte din cartea românéscă, câte două şire, ér pocăiţii cântau după el, tot pe glasul cântărilor ungurescĭ de mai înainte. Au început cu cuvintele: „Ce frumos e a fi“; celelalte nu mi-le-am putut însemna. Toţi pocăiţii cântau, dér într'o românéscă tare stricată, aşa că nicĭ nu se puteau înţelege de loc vorbele ce le dîceau, cantorul cetia binişor românesce, se vedea că s'a cam îndeletnicit de când e în acéstă slujbă. După ce au gătat cu cântarea românéscă, au mai cântat una ungurésca. După acésta predicatorul alege un pocăit tălmaciu, care sĕ tălmăcéscă pe românesce predica ce o va rosti el unguresce. Ii spune, că tălmăcirea sĕ fie scurtă, ne mai adăugând nimica.

Popa rostia 2—3 cuvinte, ér tălmaciul pocăit le tâlcuia în românesce într'o limbă tare stricată şi deşi une-orĭ câte 3—4 inşi îi ajutau în tălmăcire, totuşi cu greu puteam înţelege, ce vrea sĕ dică. Popa şi-a început predica în limba ungurésca, cam aşa: „Eu am avut părinţi creştinĭ, dér mi-au dat o crescere necreştinéscă. Părinţii mei mi-au dat o viaţă pĕcătósă şi asemenea lor am dus şi eu. Acésta a ţinut 40 de anĭ şi numai atuncĭ am început a-mĭ vedea pĕcatul. De 16 anĭ m'am îndreptat, m'am întors la fapte bune, m'am pocăit. D vóstră — îndreptându-se către românĭ — dicetĭ, că sunteţi creştinĭ, pentru-ce aţi venit atuncĭ în ţi de Duminecă sĕ mergeţi la târg? Numai îndelungă răbdarea şi bunătatea lui Dumneţeu de nu vĕ va pădi, căcĭ altcum pentru fapta acésta păcătósă multe rele vi-s'ar puté întêmpla.“

In ţi de sĕrbătóre nu e iertat sĕ facĭ drum mai lung, decât numai dela un „imaház“ séu dela o biserică la alta. Atacă după aceea preoţimea, dicênd că preoţii pe omul cel pĕcătos nu-l mustră spre îndreptare. Preotul e pildă rea pentru ómenĭ, de-óre-ce nu-i învaţă sĕ ducă o viaţă bună şi sfântă, ci din contră îi îndémnă la pĕcate. Le mai spune ómenilor, că nu e bine sĕ se închine chipului cioplit, adecă crucei, căcĭ în porunca lui Dumneţeu e scris: „chip cioplit sĕ nu-ţi facĭ, ca sĕ te închinĭ lui“, şi mai dice, că legea lor opresce de a înjura, de a bea vinars, de a pismui şi de a se bate. Cei ce vor primi legea lor, vor fi ocăriţi, alungaţi şi bajocoriţi, dér sĕ rabde, căcĭ şi cu apostolii aşa au făcut. A sfîrşit dicênd cu toţiĭ: „amin!“

*)Reproducem acéstă interesantă descriere, al cărei autor d-l învĕţător Vasilie *Dumitraş* a publicat'o în „Rĕvaşul“ din Cluşiŭ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

După aceea a cetit o parte din „Evangeliile patimilor“ și rostind cuvintele: „Luați, mâncați“ a frânt în mai multe bucăți fășiile de pâne ce se aflau pe masă; apoi a dat tierul cu pânea pe la fie-care „pocăit“ de s'au luat câte-o bucată. După aceea a turnat din cană vin într'un pahar, a rostit cuvintele: „Beți dintru acesta toți“ și a. și a dat apoi păharul la fie-care pocăit de a gustat; mai întâiu l'a dat bărbaților, numai după aceea femeilor. Din pâne și din vin au gustat numai „pocăiții“, căci numai lor li-e iertat. La urmă a beut din pahar „predicătorul“, ér păharul cu vinul rămas l'a pus pe masă și l'a învălit cu învălitóre. După aceea sculându-se cu toții în picióre, s'au aședat mânile pe masă una peste alta. ḑiseră o rugăciune în tăcere, nemișcându-și nici chiar buzele.

Sfârșind a luat „popa“ pocăiților un tier, în care a strins bani dela pocăiți, aruncând fie care câte un crucer în el. Au mai cântat cu toții o cântare în limba ungurésca, cantorul cetia înainte, ceialalți cântau după el. După-ce au sfîrșit, au început fie-care a lăuda înaintea poporului adunat legea lor și a arăta scăderile și păcatele celor cari nu se țin de legea lor. Eu le-am ascultat tóte în bună liniște, după aceea cu ómenii aflători pe lângă mine, am început să vorbesc despre cele propoveduite de „predicator“ și de pocăiții lui. Audndu-le și acestea, mĕ rógă împreună cu „predicătorul“, ca să-mi spun părerea mea asupra legii lor. Eu le spun, că poftit fiind, cu plăcere îmi spun părerea, numai cât de se va întêmpla să nu fiu de o părere și de o judecată cu ei, să nu se mâhnéscă, nici să nu se mânie, căci a te mânia e păcat. Răspunsurile și părerea mea mi-le spun parte ungurésce, ca să mĕ pricépă pocăiții, parte românésce pentru ca să mĕ înțelégă și poporul nostru și așa pe viitor să se scie ferí de învățăturile acestor ómeni, ce se țin numai pe ei buni înaintea lui Dumnedeu.

(Va urma).

ECONOMIA.

Bivolițele.

Cine a avut prilegiu de a umbla câtuși de cât pe la sate, cine a avut apoi prilegiu de a cerceta în timpul din urmă și târgurile de țéră, s'a putut convinge cât de tare s'au înmulțit mai peste tot locul bivolițele. Cu deosebire poporul mai sĕrac iubesce și prețuesce mai mult pe aceste animale de casă, de óre-ce le póte prinde și la jug și are și lapte de la ele.

Bivolițele se trag din Asia, unde până astădi se mai află în stare sĕlbatică. In Europa ele au fost aduse prin vécul al șéselea Lor le place mai cu sémă păsunatul de prin locurile băltóse, dér și în păsunaturile mai uscate le priesce destul de bine, décă au apă pentru beut și scăldat.

Păsunaturile mai băltóse le iubesc nu numai pentru aceea, că se mai pot scălda dupa p ac, pe timpul căldurilor mai mari de vară, ci și pentru aceea, că le place să se tăvălésca în noroiŭ, care apoi lipindu-se de pielea lor, de o parte împiedecă pătrunderea razelor sórelui în trup, de altă parte noroiul acela mai înăbușesce și omóră și insectele acelea, cari se încuibézĕ pe trupul lor.

De ce e mai multe ori bivolițele, după ce se scaldă, séu zac un timp óre-care în noroiŭ, séu se scólă și pasc mai departe. Dér economul séu păstorul, cari le pasc, nu trebue să le sufere prea mult ca să za ă în noroiŭ, de óre-ce s'a constatat, că chiar bivolițele acelea, cari pasc peste vară mai mult în noroiŭ, sunt mai espuse gâlcilor séu ciumei, cari bóle une-ori le și d ciméză fară cruțare.

S'a constatat adecă, că pe când vitele celelalte primăvara și tómna, când păsunatu e a operit cu brumă gróșă, nu pr a pasc, ci trec cu capul ridicat peste păsunat, pe atunci bivolițele n al g de loc, ci se îndópă lacom și cu iérbă de aceea înghețată. In urmarea acésta aduce apoi cu sine, că fac anumiți gâlci în gâtlej, de cari apoi cele mai multe se și prăpădesc.

Impotriva acestei bóle s'a constatat, ca un bun mijloc de tămăduire rădĕcinile de spânz, cari se trag cu ajutorul unui ac cu ață în partea din jos a grumazilor. Rădĕcinile trase se lase acolo timp de șése óre, ca să pótă produce umflătură și ca sângele să se pótă trage din gâtlej în partea aceea unde s'a tras spânzul.

Rădĕcinile numite trebue să fie sănĕtóse, apoi ca de 6 cm. de lungi. Un capĕt al lor trebue să fie legat bine cu ață, ca după șése óre să se pótă s óte de sub piele, de óre-ce lăsându-se acolo prea mult, produce o umflătură prea mare, în urma căreia apoi cade carnea cu piele cu tot.

S'a constatat mai departe, că chiar și scalda bivolițelor în apă curată póte să producă nu numai gâlcile numite, ci chiar și aprinderea de plumâni, cu deosebire când acelea sunt prea înădușite De aceea se recomandă ca într'o astfel de stare să nu se lase nici odată, ca să se scalde, ci numai după ce a trecut un interval de timp măcar de o óră.

Décă cum-va totuși s'ar întîmpla, ca să se înădușéscă bivolițele, atunci le înțăpăm în spinare în mai multe locuri, ca se pótă eși sânge, apoi le frecăm bine cu paie și le preumblăm, ér décă cum-va s'ar întîmpla să se răcéscă, atunci numai le frecăm bine peste tot trupul și le îmboldorim cu nisce vestminte de lână mai călduróse, cari se pótă produce căldura de lipsă în trupul amorțit.

Economii noștri mai săraci și pentru aceea iubesc bivolițele, ba pe unele locuri și pe bivoli de jug, pentru-că nu sunt așa alegĕtori nici cu privire la nutreț, apoi pentru că sunt și mai tari ca vitele cele albe, mai departe sunt și mai răbdurii și décă economul tractéză blând cu ele, póte sevérși tot același lucru, ca și cu vitele cele albe. Vitele acestea peste vară de cele mai multe ori pasc și pe astfel de locuri, pe unde cele albe nici nu pun gura în pământ.

(Va urma.) *Ioan Georgescu.*

Cum respirăm și ce respirăm.

Un doctor a ḑis: E de mirat cum cel mai sĕrman om chiar se îngrijesce atât de mult de mâncarea ḑilnică, ch ar de mai multe ori în aceea-și ḑi, și atât de puțin de aerul ce rĕsuflă în timpul nopței și al ḑilei; deși fără de mâncare ar puté trăi ḑile întregi, pe când fără aer n'ar puté trăi nici o minută. Cine e altul aci de vină, decât nescinta și neîncrederea în povețele higienei?

Lavoisier și alți chimiști împreună cu dênsul credeau aerul un am stec de oxigen, azot, acid carbonic, aburi de apă, praf și germeni de criptograme. In anul 1895 nisce chimiști englesi descoperiră în aer încă un gaz, pe care-l numiră *argon.* Până aci chimiștii spuneau numai atât, că azotul din aer n sémănă cu azotul chemic pur, având o densitate mai mare, decât acesta. Acum în urmă se descoperiră încă o mulțime de alte gazuri. Astfel, că aerul, pe care chemiștii dintre 1840 și 1845 credeau că-l cunosc atât de bine, se dovedi că nu-i încă bine cunoscut, de vreme ce se descoperă în el încă atâtea alte elemente streine. Acestea, deși au mare însemnătate scientifică, pentru higiena respirației nu ne prea interesézĕ. Un aer prielnic resp rației trebue să fie potrivit de des, să nu conție gazuri otrăvitóre, nici praf, nici germeni séu microbi dătători de bóle. La țéră aerul e de obiceiŭ mai prielnic săuătății, nenorocire însĕ că ómenii, pe cât afară respiră un aer curat, pe atât în case se otrăvesc într'un aer stricat, plin de tot soiul de miasme. Mai cu sémă obiceiul ferestrelor mici și închise scurtézĕ multora viața, îi face anemici, le împuținézĕ puterea de a munci, le îngreunézĕ judecata și-i prostesce chiar. Lipsa de aer curat în vremea lungilor nopți de iérnă, e póte tot atât de otrăvitóre ca și otrăvirea alcoolică. Ce póte fi mai otrăvitor, decât miasmele ce se ridică din pământul infectat al locuințelor, în cari stă familia și dese ori și animale?

Am spus, că aerul bun de respirat nu trebue să conțină gazuri otrăvitóre. Dér într'un loc închis, unde aerul se înoesce anevoe și unde stau mulți ómeni, se produce acid carbonic și alte gazuri neprielnice. Acidul carbonic se produce fórte repede. Așa într'o sală de 100 de metri cubici, după o ședință, se constată, că se află 200 de litrii acid carbonic, aprópe de 7 ori cât de obiceiŭ. Décă asemenea localuri sunt încălḑite, aerul póte deveni usigător. Dr. Grehant a dovedit, că aerul neotrăvitor, având numai câte-va miimi de oxid de cărbune, póte pricinui otrăviri, de óre-ce sângele îl fixéză și-l tot acumulézĕ, așa că peste o jumĕtate de cés conține de ḑece ori mai mult ca în aer. De aceea e atât de primejdios aerul stricat, care mai conține și oxid de cărbune produs de astuparea sobelor próste țĕrănesci.

Aerul pentru a fi bun și prielnic sĕnătății trebue, să cuprindă cât mai puțini microbi. Aerul de pe înălțimile mont lor e cel mai curat, pe când în casele cu mulți locuitori și în orașe, e fórte necurat. Microbii, de obiceiŭ, sunt numĕroși în aer tómna și primăvara. Aerul din orașe e de trei patru ori mai încărcat de microbi, decât aerul de la țéră. Dér ce folos, că țĕranii nu sciu a-se folosi de acest dar neprețuit, de óre-ce în locuințele lor sunt microbi mult mai numĕroși, decât în orașe; tot asemenea praful și necurățenia.

Higiena ași ne sfătuesce, că pentru a avé aer curat, trebue ca atât locuințele cât și curțile si străḑile să fie perfect curate și îngrijite; higiena nu cere lux, ci muncă și curățenie. Locuința să aibă ferestrii mari, pe unde să între mult aer și mult sóre, ambii dușmani ai microbilor. Când vom avé măcar a ḑecea parte de grije pentru aerul, ce respirăm, cât avem pentru mâncare, atunci cu siguranță nu vom vedé atâția bolnavi de plămâni, atâția ómeni bolnavi de tot soiul de bóle. Căci décă omul slăbesce, când n'are mâncare de ajuns, cu atât mai mult se îmbolnăvesce și-i ofelit la față și fără putere de muncă, décă pe fie-care cés organismul lui e otrăvit respirând un aer stricat.

E curios cum omul n'a ajuns, măcar instinctiv, la o mai mare dragoste de curățenie și la nevoia organică de un aer curat; acest instinct îl au găinele, cari fug din cotețele necurate și rĕu aerisite și se acațăra în copaci. Ómenii par'că n'au simțul respirărei aerului curat, atât se îngrijesc de puțin de a-l avé. Locuința să fie cât de mică, numai să fie căldurósă și să-i adăpostéscă de plóie. Cu tóte acestea, mai repetăm, aerul e mai folositor decât hrana ḑilnică și nu ne costă bani spre a-l avé, ci numai puțină muncă. Scuturatul prafului prin casă e fórte nehigienic, de óre-ce umplem cu el aerul; de aceea obiectele trebue șterse și lin măturat pe jos, de óre-ce praful în genere e dăunător respirației. Incă o recomandație, pe care o fac h gieniștii, e de a respira cât mai adênc pentru a aerisi întregi plămânii, ér iérna de a deschide de mai multe ori ferestrile în timpul ḑilei, de a nu astupa soba nici odată, mai ales nóptea, ér de diminéță a deschide ferestrile, de óre-ce în timpul nopței aerul se strică, maĭ ales când într'o cameră dorm mai mulți. Aerul e neprețuit sănătății și dese-ori nu ne costă nimic decât dór munca de a deschide un geam. Vai de cel care se lenevesce, căci mai târḑiu va plăti nesciința ori lenevirea cu sănătatea și chiar cu viața.

(„Express.“) *S. N.*

Lucrările agricole în luna Decemvrie.

Hrana vitelor. In acéstă lună vitele de muncă ca și cele de lapte, trebuiesc nutrite și îngrijite ca și în luna Noemvrie.

Décă pământul nu este înghețat, se pot face sădiri de pomi, de port altoi de altoit în vie, precum și de copaci de pădure.

La câmp se póte continua cu facerea arăturilor pentru sămĕnăturile de primăvară; ér în grădina de legume se póte săpa séu desfunda pământul.

Pritocitul vinului. In acéstă lună se pritocesce vinul nou, pentru prima dată; la pritocitul vinului timpul se cere să fie frumos și să nu bată vêntul. De astă-dată pritocirea vinului se face în contact cu aerul, adecă: dăm drumul vinului să curgă pe canal într'un hârdău, de unde se ia și se tórnă în altă butie, pregătită mai dinainte ca să fie curată de ori-ce murdărie. Când vinul nou se pritocesce în aer deschis, se unesc unele materii din vin cu oxigenul din aer. Aceste materii, când vinul după pritocit începe a-se limpedi, se depun pe fundul buței și formézĕ drojdia. In pivniță se caută tot-déuna butile să fie pline și bine astupate cu un dop de lemn, ca vinul să nu se strice. Umplerea butilor se face cu vin de aceeași calitate și din acelaș an. Butile mai trebue șterse pe din afară cu o cârpă, că să fie tot-déuna curate.

Tutunul. Tutunul cel nou, care s'a cules în luna August după ce s'a făcut téncuri, intră în dospire. Când se face dospirea tutunului, căldura nu trebue să trécă peste 30 grade centigrade, când căldura a ajuns la 30 de grade, pachetele se desfac și se lasă în bătaia aerului până se răcoresc, după ace-a se cară păpușele și se fac pachet. Décă nu se va face acéstă lucrare, tutunul se va strica și sătenii cultivători au să piardă din preț când îl vor preda regiei. In pădure se urmézĕ cu tăiatul lemnelor ca și în luna Noemvrie.

Comptabilitatea. Fie-care agricultor care are puțină cunoscință de carte, este dator a-și ține comptabilitatea, adecă: a socotélă de tot ceea-ce se petrece pe moșióra lui, fie mare fie mică; fiind-că numai prin ținerea acestei socoteli agricultorul își va puté da mai bine séma de chel uiala și venitul ce îl póte produce fie care bucată de pământ cultivat cu o plantă óre-care. *In luna* Decemvrie, fie-care agricultor *își* face inventarul de tot ce are *pe lângă* casa sa, ca: instrumente *agricole*, vite de muncă, de lapte, oi, porci, pasĕri de curte, nutrețul pentru vite, grâu, porumb, orz, ovĕs, secară și meiu, ce are în hambare și magazii, pentru hrana lui și a animalelor; locuri arate și semănate din tómnă cu grâu, secară și orz, locuri arate pentru semănăturile de primăvară. Tote acestea se pune în condica numită inventar, cu adevĕratul lor preț, pe cât va fi posibil. Nu este destul a pune în inventar două pluguri și doi boi de muncă, ci și prețul acestor pluguri în bani, ca și prețul boilor; cu chipul acesta, la sfîrsitul lunei Decemvrie și la începutul lunei Ianuarie, fie-care agricultor scie cum stă cu averea lui, cât a cheltuit de la 1 Ianuarie 1904 și până la 31 D-cemvrie 1904 și care este câștigul din munca lui dintr'un an și cu ce venit intră la începutul anului 1905. Pe lângă condica numită inventar, fie care agricultor trebue să mai aibă înca două condici, una numită jurnalul, în care trece tóte lucrările ce le-a făcut în timpul anului cu cheltuiala lor, și cu altă condică numită Cassă, în care se trec numai banii ce se

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PAGLIANO-SIRUP

cea mai bună doftorie de curățit sânge e, inventată de Profesorul **GIROLAMO PAGLIANO.**

Florenz-Via Pandolfini (Italia)

A se feri de imitație!

A observa pe fie-care sticlă marca fabricei în colóre vênătă deschisă cu subscrierea Prof. **GIROLAMO PAGLIANO.**

Se capĕtă în tóte farmaciile mai mari.

DEPOSIT pentru Ungaria la farmacia IOS von TÖRÖK Budapest 1—6/1968. **Király uteza 12 și Andrássy uteza 25.**

...au şi se incaséză în cursul anului. Cassa ...rebue sĕ corĕspundă cu socotelile ce ...unt trecute în condica numită jurnal.

V. S. Moga.

...MULTE ŞI DE TOTE.

Maniacii patului.

In tóte timpurile au exitat ómenĭ, ...arĭ nu se culcau în pat ca ceilalţĭ mu-...itorĭ, numai când li-era somn séu când ...au obosiţĭ orĭ bolnavĭ, ci se culcau şi ...in alte motive.

Bernadotte, regele Svediei se culca ...éra la 9 şi se scula abia a doua ḑi la ...rele 4 după améḑĭ. Iarna el primia mi-...iştri stând culcat în pat şi în pat iscălia ...ctele.

Invenţiunea maşinelor de cusut se ...atoresce patului. Singer, inventatorul ma-...inilor de cusut, stătea culcat în pat şi ...isa negreşit de maşina care il preocupa ...i şi nópte. In vis el vede un ulan, care ...u lancea ascuţită il ameninţă; însĕ ste-...uleţul lăncei fâlfăia din urechea situată ...a vêrful lăncei. Singer se deştéptă — ...roblema cea mare era resolvată, — ure-...chea trebuia sĕ fie la vêrful acului, nu ...a la celelalte ace la căpătâiul celălalt.

Spaniolului Don Everardo Blasco i-s'a ...reḑis de un ghicitor, că n'o sĕ móră în ...at. Şiretul Spaniol se gândi atuncĭ sĕ ...răiască vecinic culcat în pat şi nu s'a ...ai dat jos din pat. Şése anĭ, ḑi şi nópte, ... stat în continuu în pat, de-odată el ...imţi un cutremur de pămênt. In primul ...moment, zăpăcit de spaimă sări jos spre ...-se ascunde, însĕ se împiedecă, cade jos, ...ovindu-se la tâmplă de muchea unui scrin ...bietul Spaniol móre. Cu tóte precauţiunile ...ale, preḑicerea s'a realisat.

Un adevĕrat maniac al patului era ...englesul White, care fiind sănătos, totuşĭ ...a stat în pat 6 anĭ şi 7 lunĭ; şi-a schim-...bat în intervalul acesta locuinţa de 4 orĭ ...fără a-se da jos din pat, lăsându-se a fi ...transportat cu patul; şi odată făcu voia-...jul de la Quebec la Montreal, bine înţe-...les tot în pat.

Asemenea vestitul judecător engles ...Darville era un maniac al patului, care ...nu voia sĕ se dea jos din pat. El chema ...pe impricinaţĭ la dênsul acasă şi îi judeca ...stând culcat. Ceva mai mult! El lăsă în ...testament, ca sĕ nu fie îngropat într'un ...cosciug, ci întins pe un pat.

Vindecarea deplină a bóle-...lor secrete. Sĕ nu pregete nimenĭ în-...tr'o cestiune atât de gingaşe a se presenta ...odată în persónă, pentru ca cu ajutorul ...instrumentelor speciale aduse din streină-...tate poţĭ afla punctual locul, causa, rĕs-...pândirea şi starea bólei, orĭ cât de adânc ...ar fi bóla înrădăcinată în organism. Pe basa ...acestei esaminărĭ poţĭ cu siguranţă afla şi ...calea, pe care ajungĭ la vindecarea rĕului, ...ceea-ce fie-care o póte face acasă fără de ...a-şĭ împiedeca ocupaţiunile. Décă cine-va ...nu póte veni în persónă, atuncĭ sĕ-şĭ des-...crie bóla cu deămĕnuntul şi după ce va ...fi esaminată, va primi deslușirile de lipsă ...şi leacurile trebuinciόse pe lângă ţinerea ...în cel mai mare secret. In scrisóre pune ...marcă de rĕspuns. După încheerea curei, ...scrisorile se ard séu la cerere espresă se ...retrimit.

Un astfel de lecuitor şi curăţitor e ...institutul special al d-rului Palócz, medic ...de spital (Budapesta VII Kerepesi-út 10) ...unde cu bună voinţă şi conscienţiositate ...capĕtă orĭ cine (bărbat séu femee) deslu-...şirĭ asupra vieţii secsuale, unde i-se cu-...răţă sângele bolnav, nervii i-se întăresc, ...trupul întreg se eliberéză de bólă şi sufle-...tul de chinurĭ.

Fără conturbarea ocupaţiunilor ḑil-...nice Dr. Palócz vindecă de anĭ de ḑile cu ...siguranţă, repede şi din fundament cu me-...todul séu propriu de vindecare şi casurile ...cele mai neglijate, bólele de beşică, de ...ţeve, de testicule, de şira spinărei, de nervĭ, ...urmările onaniei şi ale sifilisului, bóla albă, ...bóle de sânge, de piele şi tóte bólele ce ...se ţin de organele secsuale femeescĭ. Pen-...tru femei e sală de aşteptare şi intrare ...separată. Consultaţiunile le dă însuşĭ Dr. ...Palócz de la 10 óre în. a. până la 6 óre ...séra (Duminecă până la 12 óre la amiaḑĭ).

Adresa **Dr. Palócz,** medic de spital, ...Budapesta VII, Kerepesi-út 10.

Nr. 9030—1905.

PUBICAŢIUNE

referitóre la presentarea fasiunilor despre darea de câştig cl. III şi a IV, şi a fasiunilor despre darea după interese din capitale şi despre capitalele passive.

A) **Referitóre la darea de câştig cl. III.**

Spre a se putea prescrie darea de câştig clasa III. pe anul 1906, se provócă tóte partidele, toţĭ individiĭ, carĭ în anul 1905 au început vre-o afacere după care se plăteşte dare, ca sĕ ridice dela perceptoratul orăşĕnesc formularele de fassionare şi sĕ pregătéscă fassiunea dăriĭ de câştig cl. III.

Cólele de fasiune despre darea de câştig cl. III umplute, după cum prescrie legea, de însă-şĭ părţile contribuabile, sunt a se presenta la perceptoratul orăşĕnesc **cel mult până la 20 Ianuarie 1906.**

B) **Referitoriu la darea de câştig cl. IV.**

Asemenea se provócă tóte partidele, carĭ sunt obligate a plăti dare de venit după cl. IV. a-şĭ ridica cólele de fassiune dela perceptoratul orăşĕnesc şi a le umplea după cum este prescris, apoi a le subşterne perceptoratului orăşĕnesc — De acésta classă se ţin toţĭ oficianţiĭ comunalĭ, bisericeştĭ, din societăţĭ şi oficianţiĭ privaţĭ, carĭ au salare fixe, cei ce sunt pensioniştĭ, cei ce trăesc din miluirĭ şi din rente, mai departe conducătorii de afacerĭ, administratorii, contabiliĭ, cassariĭ etc. décă léfa lor lunară trece peste 80 cor.

C) **Referitoriu la darea de interese şi de rente.**

Acele partide, carĭ trag interese după capitale elocate în afară, ca se li-se pótă impune darea după interesele ce primesc, au să-şi ia formularele dela perceptoratul orăşĕnesc şi să le umple după îndrumările acestuia şi astfel umplute să i le restitue cel mult până la **20 Ian. 1906.**

In asemenea mod au să purcédă şi persónele, carĭ trag vre-o rentă. precum şi proprietariĭ de morĭ de măcinat şi de piue, carĭ nu le manipuléză ei înşi şĭ, ci le dau în arêndă şi carĭ prin urmare au de a fassiona preţul arênḑilor.

D) **Referitor la fassionarea sarcinelor passive.**

Acei proprietarĭ de case şi pămênturĭ, ale căror realităţĭ sunt însărcinate cu datoriĭ, încă au să-şi ridice dela perceptoratul orăşĕnesc formulare de fassiune, făcute anume pentru acest soiu de datorie şi umplêndu-le după prescripte sĕ le subştérnă perceptoratului orăşĕnesc până cel mult la **31 Ianuarie 1906.**

După 31 Ianuarie 1906 până la inclusive 1 Octomvrie 1906, partidele, carĭ au neglijat terminul de 31 Ianuarie 1906, au sĕ şi presente fassiunile sarcinelor la perceptoratul orăşĕnesc cu o rugare în scris, avêcd a documenta, că intârḑierea s'a întimplat în urma óre cărei pedecĭ ne'nvingibile.

Fassiunile referitóre la sarcinĭ, carĭ se presentă după 1 Octomvrie 1906 nu vor fi luate în considerare sub nicĭ o împrejurare.

Brassó, în 22 Nov. 1905.

3—3 1973. *Magistratul orăşenesc.*

Se caută o calfă care au fost aplicată la băcănie şi ferărie şi posede limba română şi cea maghiară. E primit **numai decât** la **Pompeiu Botezan** neguţător în Şarmaşul mare (Nagy-Sármás). 4—4.1938

Dela vice-comitele comitatului Brassó.

Nr. 10256—1905.

Concurs.

Deóre-ce concursul scris de mine sub Nrul 7531—1905 pentru ocuparea postului de veterinar-administrator abatoriul oraşului Brassó, din causa că petiţiunile întrate sunt defectuos instruite şi nu corespund condiţiunilor concursului, a remas fără resultat, scriu concurs repeţit pentru ocuparea postului de veterinar-administrator la abatoriul oraşului Brassó, şi provoc pe doritoriĭ de a ocupa acest post, sĕ-şĭ înainteze petiţiunile lor instruite cu arătarea cualificaţiunei prescrise de lege, **până în 5 Ianuarie 1906** la 12 óre a. m. în cancelaria mea.

Petiţiunile sosite mai târḑiu, nu se vor lua în considerare.

Emolumentele sunt: salariu anual de 2000 cor. ca salariu fundamental; quartir în natură, 24□³ lemne şi luminat, mai departe conform §-ului 119 al statutului organisator quincuenale din 5 în 5 anĭ, care quincuenale se considere ca parte intregitóre a salariului şi se computà în pensiune. Postul se întregesce pe viaţă.

Conform §-ului 111 al statutului organisator comunal, veterinarului comunal este interḑis a-se ocupa cu cu óre-ce industrie, a lua parte ca comaditar séu membru intern la vre-o intreprindere comercială şi a se ocupa cu astfel de afacere, prin care ar ajunge independentă contractuarea cu particularĭ, séu cu societăţĭ, conform §-ului 111 a statutului mai sus amintit alesul póte face şi praxă privată, încât nu alteresa agendele oficiului de veterinariu.

Concurenţiĭ mai sunt obligaţĭ a aclude la petiţiune atestat de botez, certificat medical despre starea lor sanitară, atestat de moralitate, mai departe sĕ documenteze unde au fost aplicaţĭ până acuma şi că posed limba maghiară, germană şi română în scris şi în vorbă.

Brassó, în 9 Dec. 1905.

Dr. Jekel m. p., vice comite.

1990,1—1.

„JIANA“

institut de credit şi de economii în Petroşenĭ.

Concurs.

Devenind vacant postul de **cassar** la institutul de credit şi economiĭ „Jiana“ în Petroşenĭ, se escrie prin acésta concurs, cu salar de cor. 800.— şi tantiema statutară.

Reflectanţiĭ se-şĭ adreseze concursurile lor, scrise cu mâna proprie cu documentele de recomandaţie posibile până în 15 Ianuarie 1906 la direcţiunea institutului.

Alegerea se face pe un an de probă, după care urméză denumirea definitivă la cas de convenire.

Cassarul are a depune o cauţiune de 2000 cor. în banĭ gata orĭ în hârtii de valóre.

Doritoriĭ de a ocupa acest post au sĕ se presinte odată în persónă, până în 16 Ianuarie 1906, în biroul institutului.

Petroşenĭ, la 12 Dec. 1905.

2—2,1985. **Direcţiunea.**

Pentru vecie!

New-York şi **Londra** n'au lăsat necruţat nicĭ continentul european şi **marea fabrică de argintăriă** s'a vĕḑut necesitată sĕ dăruiescă întregul ei deposit în schimbul unei rĕsplate micĭ pentru muncă.

Eu sunt împuternicit sĕ îndeplinesc acest mandat.

Eu trimit: prin urmare orĭ cui, următorele obiecte pentru mica sumă de **fl. 6.60** şi adecă:

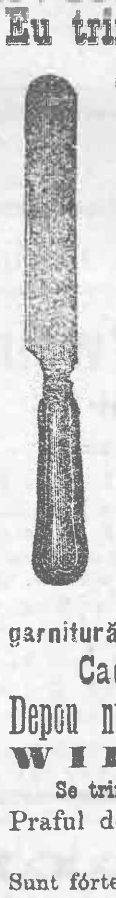

6 cuţite fine de masă cu lamă veritabilă englesă;
6 furculiţe de argint patent american dintr'o bucată;
6 lingurĭ de argint patent american;
12 linguriţe de argint pentru cafea patent american;
1 lingură de argint pentru supă patent american;
1 lingură de argint pentru lapte patent american;
6 cescĭ Victoria englezescĭ;
2 candelabre de masă;
1 strecurătóre pentru céiŭ;
1 zaharniţă;

42 bucăţĭ la un loc fl. 6.60.

Tóte cele **42** de obiecte sus amintite au costat mai nainte fl. 40 şi acum se pot cumpĕra pe preţul bagatel de **6. fl. 60.**

Argintul patent american este un metal alb, care işĭ păstréză colórea argintului 25 de anĭ, despre ceea-ce se garantéza. — Cea mai bună dovadă, că acest inserat **nu e şarlatanià,** mĕ simt îndatorat în public, că orĭ-cine, căruia nu-i convine marfa îi trimit banii înapoi, nimenea însĕ sĕ nu trécă cu vederea ocasiunea acésta favorabilă, de aşĭ procura acéstă **garnitură pompósă,** care cu deosebire se potrivesce pentru

Cadourĭ ocasionale şi de nuntă! (în economia casei).

Depou numai la **A. HIRSCHBERG-s** **Exporthaus von amerik. Patent-Silber-waaren.**

WIEN, II., Rembrandtstrasse 19/B. Telephon Nr. 14597.

Se trimite în provincie numai cu rambursă postală séu cu trimiterea sumei înainte.

Praful de curăţit aceste obiecte 10 cr. **Veritabil numai cu marca:**

Estras din scrisorile de recunoscinţă.

Sunt fórte mulţămită cu trimiterea garniturei, şi sĕ'mĭ mai trimiţĭ încă o garnitură cu fl. 6.60. — Kolozsvar, Exelens **Baronin Bánffy.**

Sunt fórte mulţumit cu trimiterea mustrei, şi sĕ-mĭ mai trimiteţĭ tótă colecţia. — Oedenburg. (Ungarn). **Baronin Marschal.**

Am primit garnitura de masă cu care sunt mulţumit. Vĕ rog a-mĭ trimite cu rambursă încă o garnitură 42 buc. argint patent amer. **Keresztes S.,** subprefect.

Cognac

CZUBA-DUROZIER & Cie.

DISTILLERIE FRANÇAISE. **PROMONTOR.**

Se capĕtă pretatindenea.

Representanţa generală Ruda & Blechmann Budapest.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil: **Traian H. Pop.**

In atenţiunea Onor. public!

Cine doreşte se aibă bune, curate şi gustóse

ARTICOLE de COFETARIE

la subscrisul le póte procura; precum: **Torte dela 2 coróne** în sus, *cel mai mare asortiment de* **prăjiturĭ pentru ciai, prăjiturĭ** şi **zaharicale,** potrivite pentru **pomul de Crăc'un** etc. **Torte** pentru **nunţĭ, Créme, Ingheţată** în forme, fabricate fin şi delicat; fabricaţie proprie şi **bombóne** franţuzeştĭ.

In fie-care ḑi mare asortiment de prajıturı próspete.

Apelând la sprijinul Onor. public, sunt

cu tótă stima

Friedrich Flagner,

1—5.1995. **Cafetier, Têrgul cailor nr. 32.**

Stofe pentru îmbrăcăminte.

Vênḑare în mare şi în mic.

Domnii doritorĭ ca sĕ se îmbrace **modern, elegant** şi bine, sĕ céră dela croitorii lor numai colecţia de mostre a lui

IOAN STIKAROVSZKY

BUDAPESTA,

Strada Báthory Nr. 6 şi Strada Honvéd Nr. 6,

(aprópe de parlament).

Casă exportătóre pentru deposit de stofe şi de mărfurĭ aparţinătóre la croitorie. Deposit stabil de fabrică. Liferare în mare pentru funcţionarii de stat, pentru oficianţii orăşenescĭ şi comunalĭ, pentru pompierĭ şi alte societăţĭ.

Cel mai ieftin loc unde se pot procura

Resturĭ de stofe

pentru îmbrăcăminte în orĭ ce fel de mărime pentru **pardesiu, havelock, palton de iarnă, căptuşélă, vestă, nădragĭ.**

Despre cele înşirate nu se dă mostră.

La comande e destul sĕ se trimită mĕsură, farbă şi preţul stofei.

Stofele necorĕspundĕtóre vor fi schimbate în banĭ séu se trimit înapoi

Croitorii şi neguţătorii capătă colecţia de

mostre gratis.

LIBRĂRIA W. KRAFFT ÎN SIBIIU.

Călindare pe anul 1906.

„*Amicul Poporului*“ de I. Popovicĭ. Preţul 60 fil., cu trimiterea francată 70 fil.

„*Posnaşul*“, umoristic. Preţul 50 fil., cu trimiterea francată 60 fil.

„*Săténului*“. Preţul numai 25 fil., cu trimiterea franco 30 fil.

„*Cu litere cirile*“. Preţul 40 fil., cu trimiterea francată 45 fil.

Calendare din România:

„*Minervei*“. Preţul 1.25, cu trimitera francată 1.45.

„*Lumea ilustrată*“. Preţul 1.30, cu trimiterea francată 1.50.

„*Lumea ilustrată*“. Ediţie populară. Preţul 80 fil., cu trimiterea francată 90 fil.

„*Almanachul folositor*“. Preţul 1.30, cu trimiterea franco 1.50.

„*Pentru toţi fiiĭ rom.*“ Preţul 1.—, cu trimiterea franco 1.20.

„*American*“ séu „*Bloc*“. Preţul 80 fil., cu trimiterea francată 1.—.

Cărţi potrivite pentru dar de Crăciun.

Biblia Testamentului vechiŭ şi nou, 50 icóne în colorĭ cu text la fie-care icónă. 4⁰ mic. Frumos legate cor. 4. Aceste icóne, fórte frumos executate, sunt făcute nu numai pentru copiĭ, ci şi pentru ómenĭ marĭ, sunt o adevĕrată mângăere şi bucurie.

Cărţĭ de icóne cu totul nouĕ şi confecţionate cu deosebită eleganţă în chromotipie:

„*Multe de tóte*“, cu numĕróse icóne şi cu text explicativ pentru copiiĭ mai micĭ; 6 foi, format 8⁰ mare, cu învĕlitóre drăgălaşă, cor. —.80.

„*Animale domestice*“, cuprinḑênd o serie de animale domestice, format 4⁰, 8 foi, în scórţe tarĭ, cor. 1.50.

„*Din grădina zoologică*“, cu cele mai însemnate animale sĕlbatice, format 4⁰, 8 foi, în scórţe tarĭ cor. 1.50.

„*ABC pentru fete şi băieţĭ*“, „*Alfabetul*“, „*Abecedarul copiilor*“, „*Moşia*“, — tóte patru cu text expl. (construcţ. proverbe şi cuvinte) în format 4⁰, cu câte 8 foi à cor. 1.40.

„*Cele 10 pisicuţe*“, „*Cele 6 lebede*“, — cuprind două basme ilustrate cu chipurĭ fórte drăgălaşe şi cu un text potrivit priceperii copiilor mai marĭ, format 4⁰, cu 8 foi à cor. 1.40.

Cincĭ-ḑecĭ de *Istoriórе morale* pentru băieţĭ şi băiete de amicul pruncilor F. H, cu 6 chipurĭ colorate 1878. 8⁰ mic, 127 p., în legătură frumósă cor. 1.—.

Florescu, G., *Limba florilor* de amor şi amiciţie, cadou pentru toaletă, dedicat junilor şi junelor. 1878. 34⁰, 64 p., leg. cor. —.60.

Florescu, I. C., *Limba florilor*, Simbolică naturală a celor mai favorite florĭ. Urmată de câte-va poesii alese. Leg. de lux cor. —.60.

Cărţĭ mai nouĕ:

Cântece de copii şi jocurĭ, de Dr. A. Bogdan-Hoya. —.32.
Călătoriile lui Guliver, de Swift. 1.50.
Dicţionar român-german de S. P. Barcianu, legat 7.60, broş. 6.—.
Dicţionar german-român de S. P. Barcianu, leg. 10.—, broş. 8.—.
Popovicĭ T., Dicţionar de musică, cu mai multe ilustr., broş. 2.50, leg. în pânză cor. 3.—.
Bunea Dr. A., Amintirea lui Cipariu. —.50.
Iorga, Istoria Românilor în chipurĭ şi icóne. 2.50.
Kalınder, Din viaţa romană. 4.—.
Stefulescu Alex., Gorjul istoric şi pitoresc cu harta Gorjului. 6.—.
— Mănăstirea Tismana. 4.—.
Agricultura raţională de Dr. G. Maior. Manual complet pentru usul şcólelor speciale şi de consultat pentru agricultorii practicĭ:
Partea V. Ippologia séu Zootechnica specială a cailor, 296 pag. cu 60 figurĭ în text. 5.—.
Partea VI. Crescerea, îngrăşarea şi utilisarea porcilor, cu 33 figurĭ în text. 3.—.
Colescu L., Harta figurativă a produselor agricole, animalelor domestice şi pădurilor din România. Cor. 3.—.
Moga V. S., Cultura albinelor. 3.—.
— Îmbunătăţirea cailor şi vitelor în România. 1.50.
Anghel, In grădină, poem. 3.—.
Carmen Silva, Pe Dunăre, novele. 1.—.
— In luncă, novele. 1.—.
Cioban Maria, Poesii. 1.—.
Ciura A., Visurĭ trecute, novele. 1.—.
Coşbuc G., Fire de tort Versurĭ. Ediţ. III. 2.50.
— Dintr'ale neamului nostru. 1.—.
Csato Dr. Ludovic de, Câte-va paginĭ, broş. 1.—, leg. 2.—.
Gorun I., Robinson în ţara românéscă. 2.50.
— Taina a şasea. 1.50.
Iosif St. O., Din ḑile marĭ. Poem istoric. 2.—.
Turgueneff I., Un cuib de nobilĭ. —.60.
Zola E., Bestia umana. 2.50.
Ipan A. L., Peţitorii, comedie popor. în 1 act. —.20.
Boilă Dr. R., Dreptul de alegător la alegerea deputaţilor dietalĭ. —.50.
Ciato A., Note şi reflexiunĭ la sit. polit. a Românilor. 1.—.
Maniu Dr. C., Consideraţiunĭ asupra import. activit. polit. naţ. 2.—.
Cosma Minerva, Modele de cusăturĭ românescĭ. Caetul I. cor. —.50; II. cor. 1.—.
Gorki Maxim, In temniţă, note de închisóre. —.50.
Lăpădatu I. I., Banca Austro-Ungară. 1.—.
— Studii de contabilitate. —.50.
— Efectele publice. 1.—.
Popp Const., Băncile române din Transilv. şi Ung. —.50.
Viciu Al., Limba rom. poporană şi dialectul sicilian. —.60.
Vojen Al. P., Carmen Silva, studii critice. 1.50.

(1991,1—3)

Univ. Med. **Dr. ARTHUR KENYERES de Bazéd**, medic.

Spirt vindecător (Heil-Franzbrantwein)

din **fabrica** de **Cognac-, Rum- şi Liqueur**

a D-lui **Kenyeres, Braşov (Scheiŭ).**

Intre multele atestate din partea autorităţilor medicale, a căror originale se pot vedé orĭ şi când în birou fabricei, din partea unui dintre cei mai marĭ învăţaţĭ din patria nóstră a D-lui **Dr. Anton Genersich de Szepes-Szombat,** consilier c. r. şi prof. public ord. la Universitatea din Budapesta, are următerul cuprins:

Budapasta; în Iunie 1905.
Spirtul vindecător al D vóstră l'am folosit cu cel mai bun succes la casurĭ de **paralisie difterică şi Reumatism,** mam convins că se póte folosi cu bun succes la tóte casurile, unde până acuma s'au folosit franzbrantwein a lui Brázai.

Se capătă în tóte prăvăliile, farmaciĭ. Deposite precum şi în fabrică cu preţurile de concurenţă cunoscute, în sticle micĭ şi marĭ. In interesul propriu, P. t. consumenţĭ sĕ se feréscă de imitaţie a acestui „Heil-Franzbrantwein“.

Eticheta şi sticla sunt legal apărate, fie-care sticlă este provĕḑută cu instrucţie medicală.

5—10 1974

AVIS!

Subcrisul am onórea a face cunoscut On. public şi în deosebĭ epitropilor bisericescĭ, că **am deschis în Braşov (la 2 Porumbĭ)**

Strada Négră nr. 3 (3 Felső-Villa-utcza 3)

O fabrică de lumînărĭ de céră curată şi parafină

sub firma

IOAN PETEU.

Prima fabrică de lumınărĭ de céră şi parafină din Ardeal.

Şi sunt în plăcuta posiţie de a executa **tot-felul de lumînărĭ** în tóte formatele, precum şi **aurite** ér comandele le voiu executa prompt şi cu preţurĭ fórte convenabile

25 - 90,1858

Institut indigen!

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

SIBIIŬ, Strada Cisnădiei nr. 5.

Fondată la 1868. **Edificiile proprii.**

Primesce în condiţiunĭ favorabile:

usigurărĭ contra focului şi esplosiunilor,
asigurărĭ de viaţă şi de rente viagere,
usigurărĭ contra furtului prin spargere,
asigurărĭ de accidente şi de sticlă.

Valori asigurate 105 milióne coróne.

Despăgubirĭ prestate 7 milióne coróne.

Fondurĭ de reservă şi garanţie 2 milióne coróne.

Informaţiunĭ dela Direcţiune în Sibiiu şi prin agenturile principale din Arad, Bistriţa, Braşov, Cluj, cum şi prin subagenţiĭ din tóte comunele mai marĭ.

Cruce séu stea duplă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta. **Nu e mijloc secret.**

Vindecă şi învioréză **pe lângă garanţie.**

Deosebıtă atenţiune e a se da împrejurăriĭ, că acest aparat vindecă boale vechĭ de 20 anĭ.

Aparatul acesta vindecă şi foloseşte contra: durerilor de cap şi dinţi, migrene, neuralgie, impedecarea circulaţiunei sângelui, anemie, ameţelĭ, ţiuiturĭ de ureche, bătaie de inimă, sgârciurĭ de inimă, asmă, auḑul greu, sgârciurĭ de stomac, lipsa poftei de mâncare, receală la mânĭ şi la picióre, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insômnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui şi multor altor bóle, carĭ la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate încurse din tóte părţile lumii, carĭ preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi orĭ-cine póte examina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 ḑile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde orĭ-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“, de óre-ce „Ceasul-Volta“* atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit,* fiind nefolositor, pe când **aparatul meu e în genere cunoscut apreciat şi cercetat.** Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă îndeosebĭ

Preţul aparatului mare e 6 cor. folosibil la morburĭ, carĭ nu sunt mai vechĭ de 15 anĭ.

Preţul aparatului mic e 4 cor. folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

Expediţie din centru şi local de vênḑare pentru ţéră şi streinătate etc.

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V, **Strada VADÁSZ 42 A./E. colţul strada Kálmán.**